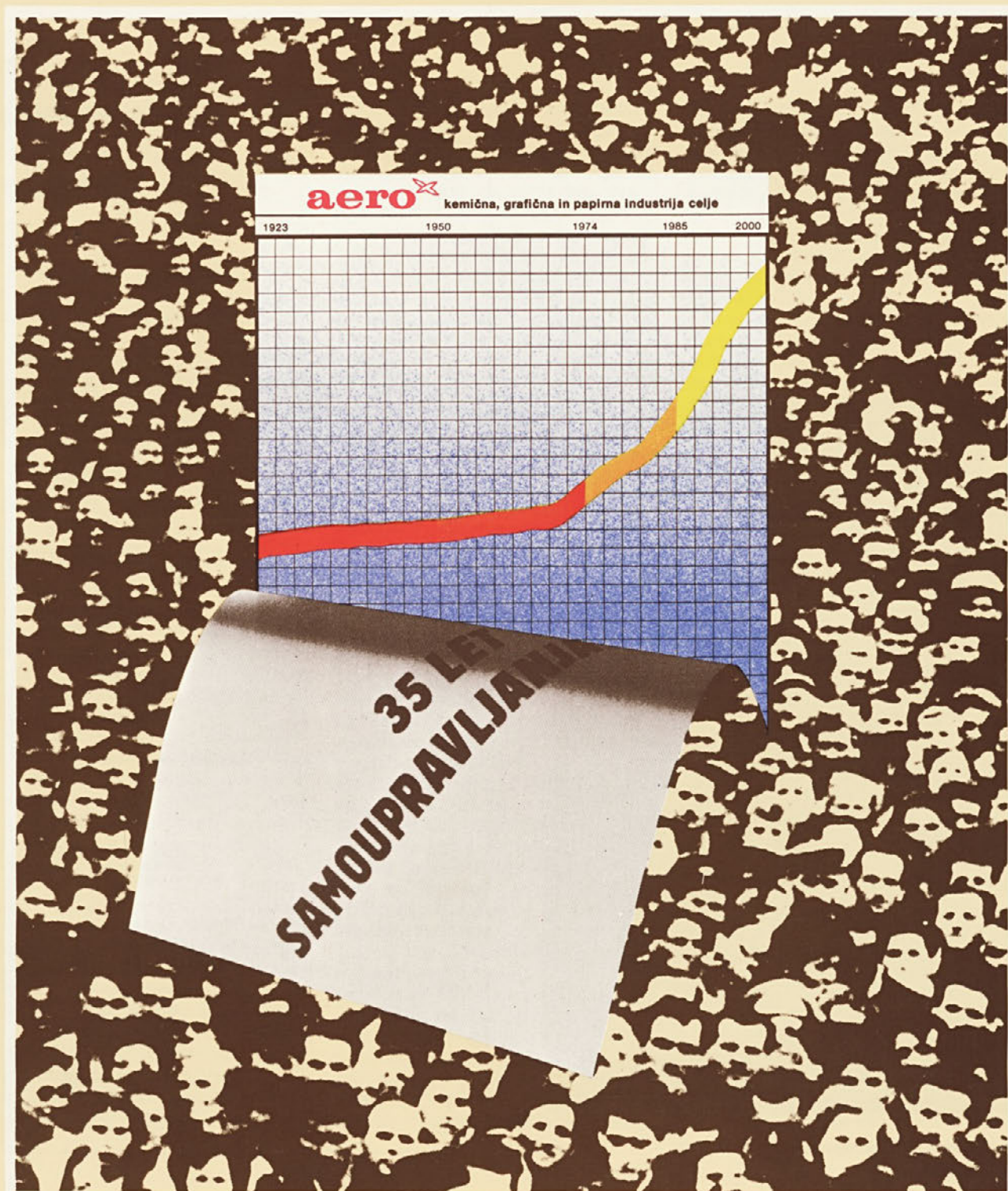

naš aero

6
85

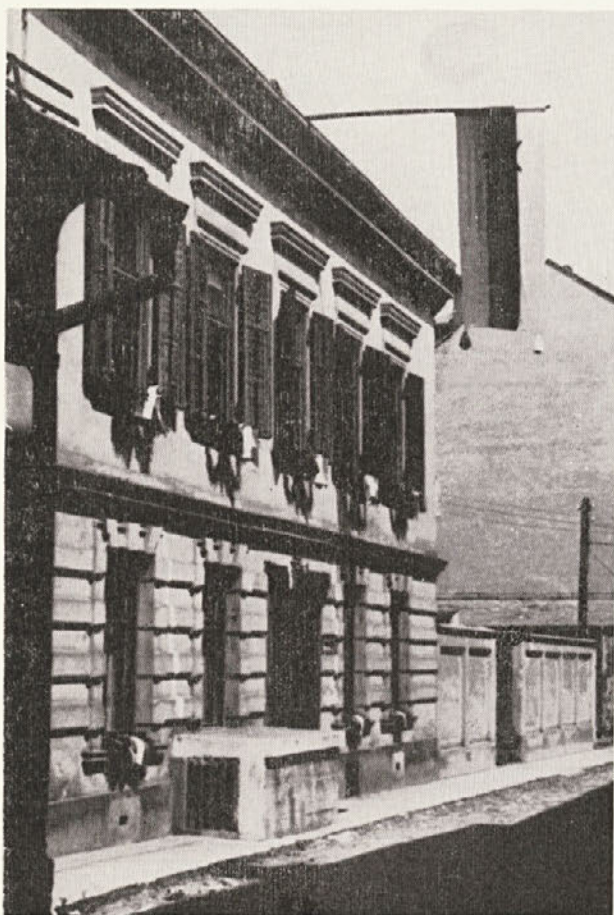

naš aero

GLASILO KEMIČNE, GRAFIČNE
IN PAPIRNE INDUSTRIJE CELJE

CELJE, SEPTEMBER 1985

LETNIK XXIV – številka 6

Aero v trenutkih osvoboditve pred 40. leti

uredniški odbor

ivanka čater, rado čepič, slavka hladnik,
jože jazbec, jelka kajtna, vera radič,
miro ribežl, cvetka robas, tone svetelšek,
tone škerbec, srečko vavričuk, tine žnidar

svet glasila

albina cizej, milena krizman, vladimira notar,
ivica stare, gregor švab, bojana videnšek

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

danilo herman

uredil

tone škerbec

oblikovanje naslovne strani

jože domjan

tisk

aero, tozd grafika

za tiskarno drago vračun

naslov uredništva

kadrovski in splošni sektor

aero – celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata

za prosveto in kulturo,

št. 33-316/78, je glasilo naš aero

oproščeno temeljnega davka

od prometa proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno

naklada 3.100 izvodov

Našemu praznovanju dajemo delovni poudarek

Živimo v letu pomembnih jubilejev. Po vsej domovini se vrstijo proslave, s katerimi obeležujemo zgodovinske dogodke. 40 let življenja v svobodi, pridobljeni po najhujši vojni na svetu. Gospodarstvo slavi 35-letnico uvajanja samoupravljanja, sistema, ki je eden od temeljnih značilnosti naše družbe. Samoupravni proces je edinstven, saj ne moremo posnemati oblik tega procesa v različnih drugih sistemih, bodisi v kapitalističnem ali etatističnem. Tudi naša proslava, lahko jo imenujemo že tradicionalna – Dnevi Aera – je posvečena uvajanju samoupravljanja, saj jo povezujemo z izvolitvijo prvega delavskega sveta v Aeru leta 1950. Še ene častitljive obletnice »družine Aero« se spominjamo letos – 120 let je minilo od začetka prve strojne izdelave papirja v Medvodah.

Praznovanje naj bi potekalo delovno. Sedanji gospodarski trenutek nam to nalaga. Živimo v času izvajanja dolgoročne ekonomske stabilizacije našega gospodarstva. Sprejeli smo veliko predlogov in ukrepov na vseh ravneh, od delovnih kolektivov do federacije. Žal, ugotavljamo, da zamujamo pri izvajanju programa stabilizacije. Zvezna vlada, lahko rečemo, neprestano sprejema nove in nove ukrepe, predpise in zakone, s katerimi naj bi uvedli večjo finančno disciplino, izboljšali devizno bilanco države, smotrnejše ravnali pri naložbenih odločitvah, vpeljali strožje in realnejše tržne razmere. Nalog je veliko in ni more pričakovati kratkoročnih in hitrih rešitev pri spreminjanju nakopičenih te-

žav, ki ga je povzročilo, na kratko rečeno, »negospodarno obnašanje«.

Nahajamo se v času sprejemanja načrta za naslednje srednjeročno obdobje od 1986. do 1990. leta. Načrt predvideva skromno rast družbenega proizvoda. Ta podatek oziroma predvidevanja kažejo, da ne moremo pričakovati večje perspektive in hitre rešitve v pospeševanju rasti in razvoja.

Nekaj omenjenih dejstev splošnega stanja v jugoslovanskem gospodarstvu narekuje v vsakem delovnem okolju posebne naloge. Rešitve so možne samo na osnovi natančno določenih načrtov, s hitrim ukrepanjem in dobrim, discipliniranim delom.

Sedanji trenutek Aera kaže, da smo v prvem polletju dosegli kar spodbudne rezultate. Mislim predvsem na proizvodnjo in domačo prodajo. Manj zadovoljivi so izvozni dosežki, ki so sicer, od ene do druge temeljne organizacije, v kazalcih doseženega različni. Že iz časa dolgotrajnega usklajevalnega postopka pri izdelavi plana za leto 1985 nam je znano, da smo si načrtali visoke in zahtevne naloge. Če danes ugotavljamo, da jih dosegamo, smo sicer lahko zadovoljni, obvezujejo pa nas, da s hitrimi ukrepi sledimo vsem dogodkom, predvsem na področju prodajne politike. Divjajoče inflacije ne moremo ustaviti, in naša naloga je, da ji s politiko nagrajevanja poskušamo držati korak, da naše »kuverte ne bi bile tanjše«. Sistemu nagrajevanja moramo še naprej posvečati veliko pozornost. Zagotovilo za delovanje tega sistema, tudi v prihodnje, pa je izpolnjevanje vseh načrtovanih količin v proizvodnji in prodaji. To posebej poudarjam, ker prav v mesecu avgustu čutimo določen zastoj v plasmanu, ki ga ne moremo opravičevati samo z »mrtvo poletno sezono«. Za določene ukrepe smo se že dogovorili. Upajmo, da bodo v septembru le-ti že dali realizacijo v smislu povečanja prodaje.

Aktivnosti pri pripravi plana za leto 1986 so se že začele. Ponovno se bomo srečevali z neznankami, vezanimi na nedorečeno zakonsko regulativo, kar nas prav obvezuje, da moramo pri sprejemanju odločitev, usklajevanju načrtov in kasnejšemu izvajanju, posvetiti več doslednosti in hitrih ukrepanj. Večkrat nam je prav te lastnosti primanjkovalo.

Osnovna izhodišča srednjeročnega plana so v pripravi. Nekaj let se v naši družbi srečujemo z omejeno naložbeno dejavnostjo, kar se čuti tudi v naši delovni organizaciji. Pred nami so nove naložbe, ki bi dale več proizvodov in izboljšale kakovost. V teku je priprava programa za rekonstrukcijo papirnega stroja v Medvodah. Po programu bi se poleg povečane zmogljivosti izboljšala kakovost papirja, proizvajali bi papir nižje gramature, kar je predpogoj za izboljšavo kakovosti samokopirnega papirja. To bi nam omogočilo večjo konkurenčnost v izvozu. V sklopu iste naložbe je predvideno povečanje proizvodnje AC papirja, kakor tudi mehanografskih obrazcev v Grafiki.

V kemijski proizvodnji naj bi v najkrajšem času z izgradnjo novega obrata za proizvodnjo pisalnih trakov ustvarili pogoje za povečanje palete, ki je prav v zadnjem času že dosegla razširitev.

Veseli nas, da pomembno obletnico praznujemo z relativno dobrimi poslovnimi rezultati. To je le dokaz, da nam je uspelo povezati sistem samoupravljanja z uspešnimi poslovnimi dosežki. Strokovno delo, mobilizacija celotnega kolektiva in vztrajna delovna disciplina, z izpopolnjenim sistemom informiranja, naj bi nam zagotovili dobre rezultate tudi v prihodnje, da bi bili naši Dnevi Aera delovni, uspešni in slovesni.

Milan Zupančič,
glavni direktor DO Aero

v združenem delu in občana v družbi. Zgradili smo trdno zgradbo vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, samoupravljanje smo pripeljali tako daleč, da ga jemljejo za vzgled tako razviti kot tudi nerazviti na Vzhodu in Zahodu.

Mnogi ga preučujejo, uveljavljajo nekatere oblike in čeprav še ni postal prevladujoči proces, je v gibanju nenehnega razvoja in rasti v svetu. To pa je tisto, kar nam daje še dodatne moči in obveznosti, da bo samoupravno življenje prešlo prav v vse celice naše družbe in iz katerega veje resnična oblast delavskega razreda.

Zelo koristna, mnogokrat napisana in izgovorjena misel Edvarda Kardelja o samoupravljanju, iz Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, pravi:

»Sreče človeku ne more dati niti država, niti sistem, niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam.

Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem samo en cilj, da glede na možnosti dana zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko – na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev – svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je SAMOUPRAVLJANJE.«

Tudi v Aeru smo prehodili vso to pot in zavedamo se, da je bilo v petintridesetih letih mnogo storjenega.

Tako bomo tudi letos odprli vrata javnosti za ogled naših proizvodnih prostorov, širše informirali javnost o dogajanjih v naših delovni organizaciji, z razstavama prikazali naše dosežke in sodelovanje, srečali se bomo z nekdanjimi sodelavci, našimi štipendisti, dobitniki priznanj v družbeni skupnosti in delovni organizaciji, delovnimi jubilarji, pripravili množična športna in rekreacijska tekmovanja ter še več drugih aktivnosti.

Vse pa seveda delovno, vendar ponosno, v prepričanju, da je vse to, kar smo dosegli, rezultat našega skupnega zavestnega dela, prizadevanj in tudi odrekovanja.

Danes imamo v našem delovnem kolektivu organizirano dobro razvito samoupravno življenje in dokaj dobro uveljavljen delegatski sistem. Uspešnost našega dela v vseh letih pa je najbolj razvidna iz gospodarskih rezultatov, ki smo jih pri razvoju našega kolektiva dosegli.

Naša temeljna prizadevanja so v sedanjem gospodarskem trenutku posvečena zagotavljanju kakovostne proizvodnje in pridobivanju dohodka temeljnih organizacij ter izvoznim na-
logam.

Celotni prihodek in tudi ostali elementi poslovanja so rezultat prizadevanja celotnega kolektiva naše delovne organizacije.

Naši uspehi in dosežki so vzporedno velika in odgovorna obveznost za potrditev ter preseganje v prihodnosti, v kateri bomo močnejši s še boljšim in zagnanim delom.

Za sedanost in za naslednje obdobje veljajo za naš Aero in njegov položaj predvsem potrebe za zagotavljanje materialnega razvoja in uveljavljanje socialističnih samoupravnih družbenogospodarskih odnosov skozi položaj delavcev, za še celovitejše zadovoljevanje splošnih in družbenih potreb naših delavcev, za še hitrejši razvoj in poglobljanje dohodkovnih odnosov, da bodo delavci naših tozdov v največji meri odločali o dohodku in čimbolje obvladovali celoten splet odnosov v reprodukciji.

Prepričani smo, da je vsa naša prihodnost odvisna od nas samih, od razvitega delovanja samoupravnih delovnih skupin, delavskih svetov, izvršilnih organov in komisij, od učinkovite poslovne, samoupravne in družbenopolitične koordinacije.

Seveda z doseženimi rezultati ne smemo biti zadovoljni in kakršnekoli primerjave ne vzdržijo kritike. Samozadovoljnost bi nas lahko pripeljala v stagnacijo. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela v Aeru so dobro obveščeni, da lahko sprejemajo tudi kakovostne samoupravne odločitve.

Da je temu tako, kaže dosedanji razvoj Aera, naša naložbena izgradnja in tudi naš, za naše razmere objektivno realen nadaljnji razvoj.

Ugotavljamo, da uspešno delujejo samoupravne delovne skupine, zbori delavcev in delavski sveti, prav tako pa tudi izvršilni organi delavskega sveta.

Skozi vsa obdobja smo resno spremljali tudi delo delegacij in delegatov in dosedanja praksa nam daje dobre osnove za še boljše delo.

Vse to bo zagotovilo uresničevanje naših skupnih ciljev in nalog.

Naj sklenem z mislijo, da bomo tudi v prihodnje uspešno in prizadevno nadaljevali socialistično pot, ki sta jo začrtala sotvorca samoupravljanja, tovariša Tito in Kardelj, skladno z našimi družbenimi cilji in usmeritvami.

Ob praznični obletnici iskreno čestitam vsem delavcem, še posebej delovnim jubilarjem in vsem izredno prizadevnim sodelavcem, ki jim bomo letos podelili priznanja in odlikovanja naše delovne organizacije za dolgo trajno in požrtvovalno delo v Aeru.

Dušan Božič,
predsednik delavskega sveta
DO AERO

Letos obeležujemo pomembne jubileje

V naši širši družbeni skupnosti letos obeležujemo pomembne jubileje: 40 let osvoboditve naše domovine, 35 let samoupravljanja, 40 let ustanovitve sindikatov, 50 let zleta Svobod. Vsem tem zgodovinskim dogodkom bomo v naši delovni organizaciji namenili osrednjo pozornost v Dnevih Aera, posebno obeležje pa velja izvolitvi prvega delavskega sveta pri nas pred petintridesetimi leti, leta 1946 pa beležimo ustanovitev Aera.

Ponosni ugotavljamo pravilne usmeritve in uresničevanje naših ciljev v preteklosti, pa tudi v sedanosti.

Leta 1980 smo sprejeli samoupravno odločitev, da bomo vsako leto v Dnevih Aera delovno in manifestativno počastili obletnico začetka uveljavljanja delavskega samoupravljanja v naši družbeni skupnosti.

V preteklem obdobju smo razvijali sistem samoupravljanja, ga dokazovali v praksi in ga pripeljali do stopnje, ko lahko govorimo o sistemu socialističnega samoupravljanja, ki je prodrlo v vse pore našega družbenega življenja.

Družbenogospodarske odnose smo razvili do visoke stopnje, ki vodi k nadaljnjemu poglobljanju, razvoju in odločilni vlogi delavskega razreda. Kljub določenim naporom, včasih tudi nerazumevanju, smo v tem obdobju izgrajevanja našega samoupravnega sistema prišli do faze, ko lahko smelo trdimo, da smo brez vzorcev in le na osnovi lastnega znanja, spoznanj in prakse, pripeljali našo družbo na takšno družbenogospodarsko in politično raven, ki nam zagotavlja samoupravni in zares demokratični položaj delavca

Razvoj samoupravljanja v Jugoslaviji

Ideja samoupravljanja sega v zgodovino, saj je stara toliko kot ideja humanizma in še posebej kot mednarodno delavsko gibanje, zgodovina njegovega razrednega boja in zgodovina socialistične prakse.

Ideja samoupravljanja je osvoboditev dela. To pomeni odpravo vseh oblik prilaščanja sadov tujega dela, vseh oblik izkoriščanja. Osvoboditev dela pomeni, da delovni ljudje, samo oni sami, odločajo o sadovih svojega dela. Zato upravičeno trdimo, da je samoupravljanje pri nas oblika uresničevanja marksistične zamisli v skupnosti svobodnih proizvajalcev.

Samoupravne ideje so se v svetu izrazile na različne načine in so s poznejšim razvojem socialistične prakse, pod vplivom objektivnih in subjektivnih faktorjev in vzrokov, dobile bolj ali manj značilnost udeležbe delavcev pri upravljanju proizvodnje. Pri nas pa je samoupravljanje postalo nepretrgan proces, ki je s svojimi uspehi in izkušnjami zanimiv za vse ljudi, ki si prizadevajo za napredek družbe.

Samoupravljanje v Jugoslaviji se je porodilo med narodnoosvobodilno vojno in je bilo oblika socialistične revolucije. Ker so se osvobodena ozemlja neprestano menjala po velikosti in medsebojni povezanosti, ni bilo pogojev za kakršenkoli centralizem in državni sistem na področju dela, gospodarstva, na socialnem in drugih področjih. Zato smo se usmerili v kar največjo stopnjo samoiniciative, samoorganiziranja in samostojne odgovornosti vseh delov narodnoosvobodilnega gibanja in vseh ljudi na slehernem delu osvobojenega ozemlja. Revolucija je imela široko masovno osnovo in Komunistična partija Jugoslavije ni hotela vladati namesto delav-

skega razreda in delovnih množic. Tako so družbeno in politično oblast na osvobojenem ozemlju prevzemali narodnoosvobodilni odbori kot organi množičnega narodnoosvobodilnega gibanja, tovarne in delavnice pa so prevzemali delavci ter v različnih spontanah in organiziranih oblikah zagotavljali delo v njih.

V prvih letih po vojni so bile samoupravne izkušnje iz narodnoosvobodilne vojne potisnjene ob stran in zamenjane z bolj centralističnimi oblikami upravljanja, kar je zahtevala obnova domovine in številni drugi objektivni vzroki. Toda samoupravna komponenta je bila še vedno prisotna in bila eden izmed vzrokov za naš spor s Stalinom.

V težkem mednarodnem položaju so delavski razred in naši narodi vnovič okrepili in razvijali samoupravne odnose. Zveza komunistov pa je ob spontani podpori izdelala prvi celovit koncept delavskega in družbenega samoupravljanja.

Ena najpomembnejših prelomnic v razvoju samoupravljanja v Jugoslaviji je nedvomno sprejem prvega zakona o samoupravljanju.

27. junija 1950. leta je zvezna ljudska skupščina sprejela »Temeljni zakon o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih.«

V jugoslovanski zgodovini se je odprla nova stran, obenem pa sprejem zakona pomeni izjemen dogodek za delavsko gibanje nasploh.

Predsednik Tito je tedaj v skupščini dejal: »S prenosom produkcijskih sredstev v državne roke še ni bila uresničena akcijska parola delavskega gibanja »Tovarne delavcem!«, ker parola »Tovarne delavcem, zemljo kmetom!« ni neka abstraktna propaganda parola, temveč vsebuje nek globlji vsebinski pomen.

Ta parola vsebuje celoten program socialističnih produkcijskih odnosov glede družbene lastnine, glede pravic in dolžnosti delavcev, potemtako jo je možno in nujno izpeljati v prakso, če resnično želimo zgraditi socializem.«

Prvi korak k razvoju samoupravnih odnosov je bila vzpostavitev organov upravljanja, s prenašanjem pristojnosti z države na podjetja pa se je začelo ustanavljanje organov upravljanja.

S prvim zakonom o delovnih razmerjih v letu 1957 so podjetja dobila večjo samostojnost pri urejanju delovnih razmerij, predvsem glede začetka in prenehanja delovnega razmerja. Opredeljena so bila tudi načela delitve osebnih dohodkov.

Samoupravljanje je bilo v tem obdobju še obremenjeno z ostanki starega administrativnega sistema.

V ustavi iz leta 1963 je bilo izrecno določeno, da mora imeti delovna organizacija tri organe upravljanja: delavski svet in upravni odbor kot posredna in kolegijska organa ter direktorja kot individualni organ. Izjema so bile le manjše delovne organizacije, ki so neposredno opravljale funkcijo delavskega sveta in upravnega odbora.

Za razvoj samoupravnih odnosov ima poseben pomen uveljavitev temeljnega zakona o delovnih razmerjih v letu 1965. Delovne organizacije so dobile pravico, da samostojno odločajo o medsebojnih pravicah in dolžnostih, ki izhajajo iz dela.

Največji poseg v jugoslovansko gospodarstvo po uvedbi delavskega samoupravljanja je bila gospodarska reforma, ki jo je zvezna skupščina sprejela leta 1965, saj je odločno posegla na vsa področja gospodarstva in družbenih dejavnosti. Temeljni cilji gospodarske reforme so bili ustvarjanje razmer za intenzivnejše gospodarjenje, stabilizacija trga, uravnovešanje plačilne bilance in zagotavljanje trdnega dinarja. Vse to naj bi omogočilo širše vključevanje jugoslovanskega gospodarstva v svetovni trg in njegov hitrejši razvoj.

Na razvoj samoupravnih razmerij so vplivale tudi spremembe in dopolnitve oziroma nove določbe temeljnega zakona o delovnih razmerjih iz leta 1968 in 1969, temeljnega zakona o podjetjih in določbe drugih zakonskih predpisov, s katerimi so se vse bolj povečevale pravice delovnih ljudi pri urejanju medsebojnih razmerij in pri upravljanju. Vpliv direktorja kot individualnega organa se je vse bolj spreminjal. Imenovanje direktorja je postala izključna pristojnost delovne organizacije. Nekoliko kasneje pa je prenehala tudi njegova funkcija organa upravljanja. Direktor je postal le izvršilni organ.

Naslednje obdobje v razvoju samoupravljanja, v letih 1968 do 1971, se začne z uveljavitvijo **XV. ustavnega amandmaja**. Z njim so se pričele pristojnosti neposredno prenašati na delovne skupnosti oziroma delovne ljudi v delovnih skupnostih. Spreminjal se je tudi značaj samoupravnih organov. S XV. amandmajem so bile odpravljene določbe 90. člena ustave SFRJ, ki so določale vrsto organov upravljanja (delavski svet, upravni odbor, direktor), vendar izrecno ne opredeljuje, kateri organi razen delavskega sveta naj bodo organi upravljanja ter kolegijski in individualni izvršilni organi. Delovni ljudje v delovni skupnosti s svojimi samoupravnimi splošnimi akti po lastnem preudarku dolo-

čijo organe upravljanja, njihove funkcije, čas, za katerega se volijo in pogoje ter način za njihovo izvolitev oziroma odpoklic.

Tako je bila podana široka ustavna možnost za obogatitev organizacijskih oblik samoupravljanja, upoštevajoč značilnosti vsake posamezne delovne organizacije, njenih konkretnih pogojev in potreb na področju samoupravljanja in poslovanja.

Delavski svet je ostal organ upravljanja, upravni odbor pa je prenehal biti obvezni organ upravljanja.

Organizacija samoupravljanja je bila postavljena na nove temelje, na osnovi katerih prihaja neposrednost pri odločanju vse bolj do veljave. Neposredna samoupravnost članov delovne skupnosti v združenem delu je dobila nove razsežnosti.

Leta 1971 so bili sprejeti ustavni amandmaji od XX. do XLII. Z ustavnimi amandmaji XXI, XXII in XXIII, ki so bili imenovani kot delavski amandmaji, je bil opredeljen nov družbeni položaj delovnih ljudi. Le-ti so postali osnovni nosilci v procesu družbene reprodukcije. Delovni človek, delavec kot posameznik tvori temelj socialističnih samoupravnih odnosov in je v središču upravljanja in odločanja.

Temeljna organizacija združenega dela je postala temeljna oblika združenega dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, odločajo o dohodku in o drugih vprašanih svojega družbenoekonomskega položaja. Temeljnim organizacijam je bila dana legitimna in materialna ekonomska osnova za urejanje in uresničevanje samoupravnih medsebojnih odnosov.

Samoupravni sporazumi so postali specifična kategorija sporazumevanja med enakopravnimi samoupravnimi subjekti – delavci.

Bližnje obdobje razvoja samoupravljanja se začena z razglasitvijo nove **ustave SFRJ, 21. februarja 1974**. Ustava se neposredno navezuje na ustavne amandmaje iz leta 1971, ki so v bistvu začrtali nov položaj in vlogo delovnega človeka. Sistem dograjuje in izpopolnjuje ter postavlja v središče pozornosti sedanje in bodoče interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Nova ustava v celoti temelji na združenem delu in položaju delovnega človeka v njem. Storjen je bil tudi korak naprej, predvsem pri določitvi odgovornosti temeljne organizacije v raznih oblikah združevanja dela in dohodka.

Z novo ustavo je bila uvedena tudi samopravna delavska kontrola. V uresničevanju svojih družbenogospodarskih in drugih samoupravnih pra-

vic delavci odločajo na svojih zborih z referendumom in v drugih oblikah osebnega izjavljanja, po delegatih v delavskem svetu, komisijah in odborih, z nadzorom nad delom organov in služb v temeljni organizaciji, kakor tudi po delegacijah in delegatih.

Neposredno izražanje interesov delavskega razreda in delovnih ljudi, narodov in narodnosti je ena bistvenih značilnosti samoupravljanja. Poglavito sredstvo, s katerim se omogoča neposredno izražanje interesov je delegatski sistem.

Njegov namen je, da delavski razred, vsi delovni ljudje, narodi in narodnosti neposredno izražajo svoje pravice v samem jedru političnega sistema, to je v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, ki poleg samoupravnih funkcij izvršujejo tudi funkcije oblasti.

Delegatski sistem tudi omogoča, da delegatska baza izraža svoje interese na organiziran način, s čimer ni zagotovljena samo odgovornost pri uveljavljanju interesov, marveč tudi učinkovitost njihovega uresničevanja. Da-

nes je takšno neposredno izražanje interesov značilno za vsa področja in za vse ravni družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov. Zadeva torej tako kompleks proizvodnih odnosov kakor področje političnega sistema v ožjem pomenu besede, vključno z mednarodnimi odnosi; začena se pri temeljni organizaciji združenega dela in krajevni skupnosti in se konča v skupščini SFRJ.

Izjemen pomen za razvoj načel ustave o združenem delu in njeno uresničevanje pa ima **zakon o združenem delu**, ki ga je skupščina SFRJ sprejela **25. novembra 1976**.

Zakon o združenem delu izraža kontinuiteto samoupravljanja in našega razvoja ter pogloblja preverjene vrednosti naše socialistične družbe; naš nadaljnji razvoj vidi v uveljavitvi združenega dela in samoupravljanja, ki sta usodna dejavnika za osvoboditev delavskega razreda in ustvarjanje svobodne asociacije proizvajalcev, v kateri bo, kot je rekel Marx, svoboden razvoj vsakega posameznika pogoj za svoboden razvoj za vse.

35 let samoupravljanja v Aeru

9. september 1950 je v zgodovini Aera zapisan kot veliki dan začetka uvajanja samoupravljanja v naši družbeni skupnosti. Tega dne so bili v Tovarni Aero Celje izvoljeni člani prvega delavskega sveta. Skladno z odločbo Mestnega ljudskega odbora Celje je 84 delavcev v tovarni volilo 21 članski delavski svet, le-ta pa je na svoji prvi seji izvolil tudi upravni odbor, v katerem je bilo 6 delavcev.

Organi delavsko-družbenega upravljanja so v svojem začetnem delu v obdobju administrativno-centralističnega vodenja gospodarstva imeli dokaj omejene pravice, brez prave materialne osnove. Z razvojem samoupravljanja pa so organi upravljanja pridobili vse več pravic in dolžnosti o samostojnem odločanju pri delu v podjetju, skladno z veljavnimi predpisi o razširjevanju reprodukcije in skrbi za delavca – proizvajalca.

V dokumentih iz tega obdobja, v poslovnem poročilu za leto 1954, zasledimo, da sta delavski svet in upravni odbor Tovarne Aero v tem letu obravnavala tekoče zadeve komercialnega, tehničnega in finančnega značaja.

Takšna in podobna vsebina dela je bila tudi v naslednjih letih, pomembnejše odločitve pa beležimo v letih 1957 – ob uveljavitvi prvega zakona o delovnih razmerjih, 1961 – ob odločitvi za nakup opuščenih prostorov tekstilne tovarne v Šempetru za razširi-

tev Aerove proizvodnje, 1962 – ob uvedbi 45-urnega delovnega tedna, 1963 – ob uvedbi 42-urnega delovnega tedna. Seveda pa je vzporedno naraščala in se krepila pravica odločanja o poslovnih in življenjskih vprašanih že več kot 200 članskega delovnega kolektiva.

Delavci Aera so veliko pozornost namenjali tudi medsebojnemu obveščanju. Pisno so določena gradiva objavljali v občasnih biltenih, ki jih je s sklepom delavskega sveta v letu 1962 nadomestil obširnejši Informator Tovarne Aero, pa tudi glasilo Naš Aero, ki je izhajalo občasno.

V letu 1964 je delavski svet, na seji 6. aprila, sprejel statut Tovarne Aero, v katerem je v temeljnih načelih zapisano, da »položaj človeka – proizvajalca in njegova vloga v delovni organizaciji izhajata iz: družbene lastnine produkcijskih sredstev, samoupravljanja delovnih ljudi v delovni organizaciji, pravice človeka kot proizvajalca in kot člana družbene skupnosti, da uživa sadove svojega dela po načelu vsak po svoji sposobnosti, vsakemu po njegovem delu in enakih pravic in dolžnosti delovnih ljudi.«

O vlogi in pravicah delavskega sveta pa je zapisano, da je delavski svet najvišji samoupravni organ v delovni organizaciji. Preko tega organa družba zagotavlja tako delovanje delovne organizacije, da bodo v največji mari zadovoljene potrebe neposrednih proizvajalcev, družbeno-političnih skupnosti in družbene skupnosti kot celote.

Pristojnosti delavskega sveta so se razširile, saj sprejema, potrjuje in do-

Cilka ARZENŠEK, Ivanka BEVC, Martin COKAN, Vlado HOHNJEC, Franc HRASTNIK, Niko JANKOVIČ, Rado JENKO, Olga JESENOVEC, Anica KRAGOLNIK, Karel LOČIČNIK, Matija MOČIVNIK, Klara PLANTEU, Jože PODPEČAN, Urška ROJC, Vinko ŠERUGA, Štefan ŠTRUC, Franc TRATNIK, Štefan VE-
BER, Ivanka VIDMAJER, Katarina VRATANAR, Zinka VREČAR.

Delavski svet Tovarne Aero Celje – izvoljen 9. septembra 1950

loča elemente poslovanja delovne organizacije.

Leto 1970 pomeni prelomnico v razvoju samoupravljanja. Uresničevanje XV. ustavnega amandmaja je omogočilo delovnim organizacijam večjo samostojnost pri določanju organov upravljanja in njihovem delu. Sledila je nova opredelitev funkcije delavskega sveta, določitev novih izvršilnih organov in njihovih funkcij.

Vse to so delavci Tovarne Aero sprejeli v statutu delovne organizacije, 26. februarja 1970. leta.

Najvišji organ samoupravljanja je delavski svet tovarne, sledijo odbori: upravni odbor, odbor za kadre, odbor za stanovanjska vprašanja in odbor za odpis in ocenitev vrednostnih sredstev podjetja. Stalne komisije so bile: za nagrajevanje, za varstvo pri delu, za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti in izrek ukrepov ter občasne komisije.

Z močno širitvijo odločanja je bil v tem obdobju pospešen razvoj tovarne, ki se je vse bolj sodobno organizirala, dograjevala svoje zmogljivosti, širila proizvodnjo in uvajala elektronsko obdelavo podatkov.

Delavce Aera je odlikoval posluš za družbena prizadevanja in dobro zasnovani razvojni načrti.

V letu 1971 si je podjetje zadalo nalogo organizacijskih sprememb v delovni organizaciji, katere cilj je bil, da bi bile končane priprave za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela do leta 1973.

Cilji združevanja dela delavcev in skupni poslovni interesi so privedli do združitve Aera in Cetisa v Aero, kemično in grafično industrijo Celje, ki se je sklenila na referendumu 27. decembra 1971.

Cetisova zgodovina samoupravljanja se pričena 24. avgusta 1950, ko je podjetje delovalo kot Celjska tiskarna.

Izredno pomemben nadaljnji korak beležimo 1. maja 1973, ko je bila izve-

Prva seja delavskega sveta Tovarne Aero Celje

Gosti in delavci Aera na prvi seji delavskega sveta

Delavski svet Celjske tiskarne – izvoljen 24. avgusta 1950

Delavski svet

Statistično poročilo o izvolitvi delavskega sveta

Volitve so bile dne _____ 1950

Skupno število delavcev v podjetju		Število volilcev, ki niso volili		Glasovalo za		Število izvoljenih članov delavskega sveta		Med izvoljenimi člani delavskega sveta je	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

Predsednik delavskega sveta: *Marjeta Sitar*

Marjeta Sitar za zakonod. in izvr. ljud. oblast

Statistično poročilo o izvolitvi delavskega sveta v Medvodah

dena združitve s Tovarno celuloze Medvode, katere začetki samoupravljanja se pričenejo 5. septembra 1950. leta.

Tako nastane Aero, kemična, grafična in papirna industrija Celje.

Pričela se je izgradnja reprovirerije.

30. junija 1973 so bila sprejeta določila ustavnih dopolnil in v Aero se organizirajo štiri temeljne organizacije združenega dela – TOZD Kemija Celje, TOZD Kemija Šempeter, TOZD Grafika, TOZD Celuloza Medvode in Delovna skupnost skupnih služb.

V temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb zaživijo delavski sveti s svojimi komisijami in odbori, preko svojih delegatov pa tvorijo delavski svet delovne organizacije.

Skladno z razvojem samoupravljanja se v Aero razvija delegatski sistem, pričnejo pa delovati tudi komisije samoupravne delavske kontrole.

V delovni organizaciji Aero se nadaljuje hiter in obsežen razvoj na vseh področjih, usklajen z načrti temeljnih organizacij in globoko oprt s samoupravljanjem.

S poslovnega in samoupravnega vidika je v letu 1979 pomembno oblikovanje temeljne organizacije skupnega pomena Trženje. Tako je v delovni organizaciji Aero Celje združenih pet temeljnih organizacij in delovna skupnost skupnih služb.

Delavci Aera sprejemajo vse samoupravne, proizvodne in poslovne odločitve preko delegatov samoupravnih delovnih skupin na sejah delavskih svetov temeljnih organizacij

in delovne skupnosti skupnih služb ter na delavskem svetu na ravni delovne organizacije.

Delegacije zbora združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in združene delegacije uspešno delujejo, čeprav se srečujejo na več lokacijah. Temeljne delegacije so v več občinah in zaradi različnih občinskih delovnih programov prihajajo do izraza njihovi interesi, vendar se tudi ti v sklepni fazi uspešno razrešujejo.

Samoupravljalna zavest je izrazito zakoreninjena pri delu in v mislih delavcev Aera, saj ob 35-letnici samoupravljanja ugotavljajo, da so svoj celoten razvoj in napredek dosegli prav v pogojih socialističnega samoupravljanja, ki ga še razvijajo in uveljavljajo z geslom: Združeni smo močnejši!

Delegati:

Vasil BOJADŽIEVSKI, Ladislava DROBNE, Jože CENCELJ, Marija GOLEC, Franc JURŠIČ, Marjeta KERŠ, Vili KONČAN, Franc KOROŠEC, Gorazd KOVAČIČ, Stane KRAŠOVEC, Vinko MAUH, Slavko MEDENJAK, Srečko MLINARIČ, Vera NEMEC, Janez PODGORŠEK, Marjan POZNIČ, Janez ŠTANTE, Oskar ŠTOREK, Zora ŠTOK, Irma WINTER, Anita ŽOHER.

Delavski svet TOZD Kemija Celje v obdobju 1984–1986

Delegacije in
delegatska razmerja

Delegati:

Pavla ADRINEK, Breda BOŽIČ, Ivan ČETINA, Silvo ČREPINŠEK, Edi HROVAT, Ivan MAROVT, Tomaž MAROVT, Marjana POLAJŽER, Miloš RADELJIČ, Franc SMISL st., Stane SATLER, Edi ZLIČER, Srečo ZUPAN.

Delavski svet TOZD Kemija Šempeter v obdobju 1984–1986

Delegati:

Marinka CENCEN, Anton FERLEŽ, Peter GERM, Albina GUČEK, Srečko HAJDINJAK, Janko HORVAT, Alojz KLADNIK, Vid KRHEN, Karolina KLINE, Bojan KRAJNC, Avgust MAČEK, Karlota MARVIN-VALE, Janez ODLAZEK, Boris PALIR, Marjana PALIR, Milanka PIRC, Franc ROJC, Marija ROJC, Ivan SREBOT, Srečko TOFANT, Milan VODONČNIK, Mira ZUPANC.

Delavski svet TOZD Grafika v obdobju 1984–1986

Delavski svet TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode v obdobju 1984–1986

Delegati:

Kristina BERTONCELJ, Peter DEŽMAN, Aleš ERJAVEC, Vlado GABER, Jože GOLAR, Peter HABINC, Ivan JENKO, Jože KNIFIC, Andrej KRAJNC, Husein LAKIČ, Goran LAZENDIČ, Cilka LUŠTREK, Janez MRAK, Ilija MIŠTRAFOVIČ, Majda NAROB, Zlatko PAVLIN, Vlado PLEŠEC, Franc RADOHA, Marko ROBIDA, Ljubo SAJE, Ljudmila SUŠA, Ivan ŠEMRL, Cirila TEHOVNIK, Bojan TRTNIK, Ivan TRŠAN (upokojil 1985), Ljubomir VEJNOVIČ, Anton VOLČIČ, Milan ZDEŠAR, Edo ZUPAN.

Delavski svet TOZD Trženje v obdobju 1984–1986

Delegati:

Ladislav ANDERLUH, Stanko GORENJAK, Mojca HERNAUS, Vinko KRIŽANEC, Ivan KRULEC, Joško LUKIČ, Radoslav LUKOVIČ, Marija NOVAK, Fanika PLAHUTA, Milan RUDNIK, Janez VUČER.

Delavski svet DSSS v obdobju 1984–1986

Delegati:

Borivoj BELCER, Danilo BREGAR, Jožica COKAN, Danica DOBERŠEK, Božidara FRANC, Dragica JURIČKO, Marija KAUCIČ, Fanika KRAJNC, Milena KUKOVIČ, Borut MAŠAT, Silva PIŠEK, Jože PRISTOVŠEK, Sonja ROBIČ, Bogdan ZAGORIČNIK, Miro ZAKRAJŠEK.

Delavski svet DO Aero Celje v obdobju 1984–1986

Delegacije in delegatska razmerja

lišča o vprašanih socialističnega razvoja na osnovi svojih neposrednih in dolgoročnih interesov.

Oblikovanje delegacij v temeljnih samoupravnih skupnostih zagotavlja, da delegacije oziroma delegati dejansko izražajo življenjske interese okolja, v katerem delajo in živijo. V tem je globoka demokratična narava tega sistema.

Delavci naše delovne organizacije uveljavljajo svoje samoupravne pravice v širši družbeni skupnosti in odločajo o zadovoljevanju splošnih potreb v družbenopolitični skupnosti prek delegacije Zbora združenega dela in delegacij samoupravnih interesnih skupnosti.

Glede na lokacije posameznih temeljnih organizacij delujejo naši delegati v skupščinah občin in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti občin:

- Celje
- Ljubljana-Šiška in
- Žalec

Vsaka od temeljnih organizacij oz. delovna skupnost skupnih služb ima delegacijo zbora združenega dela, ki se vključuje v reševanje nalog, ki spadajo v pristojnost skupščin družbenopolitičnih skupnosti (občin Celje, Ljubljana-Šiška in Žalec).

V ZZZD Skupščine občine Celje imajo TOZD Kemija Celje, TOZD Grafika, TOZD Trženje in DSSS tri delegatska mesta, TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode v ZZZD Skupščine občine Ljubljana-Šiška eno delegatsko mesto skupaj z DO Vektor – TOZD izredni prevozi Medvode in DO Polikem – TOZD Chemo – skladišča Rokovnik, s katerimi tvorijo konferenco delegacij, TOZD Ke-

Delegati:

Dušan BOŽIČ, Slavica BRAČKO, Jože CESTNIK, Ivan ČETINA, Niko DIMC, Franc HOČEVAR, Irena JENKO, Viktor JEVNIŠEK, Desanka KATIČ, Bojan KRAJNC, Valentin KRIŽAJ, Boža MANSUTI, Tomaž MAROVT, Dušan MUROVEC, Milan PODLUNŠEK, Drago POLŠAK, Jože PRISTOVŠEK, Franc ROJC, Stane SATLER, Leonida STERNAD, Rudi STOPAR, Marjan ŠUSTER, Milan TEHOVNIK, Jože VAŠL, Irma WINTER, Mira ZUPANC, Franc ZUPANČIČ, Anita ŽOHER.

mija Šempeter pa ima v zboru združenega dela Skupščine občine Žalec svoje delegatsko mesto.

Na področju družbenih dejavnosti uresničujejo delavci svoje osebne in skupne interese prek delegacij SIS, enako tudi na področju gospodarskih dejavnosti posebnega družbenega pomena. V TOZD Kemija Celje, TOZD Kemija Šempeter in TOZD Grafika imamo posebne delegacije SIS, v TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode, TOZD Trženje in DSSS pa združene delegacije SIS. V SIS družbenih dejavnosti celjske občine imajo celjske temeljne organizacije in DSSS eno delegatsko mesto, TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode skupaj z DO Vektor – TOZD izredni prevozi Medvode in DO Polikem – TOZD Chemo, skladišče Rakovnik po eno delegatsko mesto v skupščinah SIS za socialno skrbstvo, skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, raziskovalne skupnosti, SIS za kulturo, SIS za zaposlovanje, SIS za zdravstvo, SIS za izobraževanje in SIS za otroško varstvo občine Ljubljana-Šiška eno delegatsko mesto skupaj z DO Color Medvode, DO Vektor – TOZD izredni prevozi in DO Polikem – TOZD Chemo, skladišče Rakovnik v skupščinah samoupravne stanovaljske skupnosti in telesno-kulturne skupnosti. TOZD Kemija Šempeter pa ima v vseh skupščinah SIS družbenih dejavnosti po eno delegatsko mesto.

V strnjeni oceni dela na tem področju lahko zapišemo, da smo uspešni. Seveda je zato potrebno veliko prizadevanj, želimo pa, da bi jih še okrepili in dosegli trdno, skupno in celovito razreševanje zastavljenih ciljev.

S sprejetjem ustave SFRJ, 21. februarja 1974, je bila podana osnova za največjo spremembo v političnem sistemu, ki je uvedla delegatska načela na vsa področja družbenega odločanja.

Z novo obliko neposredne udeležbe delavskega razreda in delovnih ljudi v upravljanju družbenih zadev je nastala nova oblika političnega sistema delavskega razreda.

Temelj delegatskega sistema je delovni človek, proizvajalec in občan, samoupravno organiziran v organizacijah združenega dela in drugih oblikah samoupravnega organiziranja delovnih ljudi. Delovni ljudje na samoupravni podlagi vzpostavljajo medsebojne odnose v proizvodnji in delitvi, v zadovoljevanju posamičnih in skupnih potreb, gradijo skupna sta-

35 let rasti in uspešnega poslovanja Aera

Tradicija in kakovost sta temeljni značilnosti današnje podobe moderno organiziranega Aera, ki jo dopolnjujejo še dobro delo, široko znanje in zanesljiva strokovna razgledanost delavcev, združenih v kemični, grafični in papirni industriji Aero Celje.

Zasnova Aerovega jedra se je oblikovala v letu 1923, ko je češkoslovaška tvrdka V. Brauns iz Libereca v Celju odprla svojo podružnico. Že pred vojno so v njej izdelovali karbon in indigo papir ter pisalne trakove.

Po drugi svetovni vojni, 29. oktobra 1946, je bila z odlokom vlade LRS v Celju ustanovljena Tovarna tekstilnih barv in kemičnih izdelkov, ki so jo leta 1947 preimenovali v Aero.

Proizvodnja je v začetku tekla na osnovah bivše Braunsove podružnice, vendar se je v naslednjih letih skokovito povečevala in širila.

Šolske akvarelne in tempera barve, črnila, matrice, umetniške oljne barve, print in enkratni karbon papir, diazo material, samolepilni trakovi in seveda selotejp – to je le drobec iz široke palete proizvodnega programa, ki ga je Aero razvijal do sedemdesetih let.

Pomembno združitev znanja in izkušenj beležimo v letu 1971, ko sta se Aero in grafično podjetje Cetiš združila v Aero, kemično in grafično industrijo. Če ob tem omenimo skoraj dvesto letno grafično tradicijo, spoznamo tehtnost poslovne odločitve in uresničitev smotrne proizvodne povezanosti.

Odločitvi za specializirano grafično proizvodnjo v Aeru je sledil izreden proizvodno-tehnološki vzpon, ki je pogojil še eno spoznanje v razvojnih načrtih za pridobivanje papirja – združitev s Tovarno celuloze iz Medvoda leta 1973, ki se sicer ponaša že z dvestodvajsetletno tradicijo dela.

V Aerovi reprodukcijski verigi je nastal še en člen – Tovarna celuloze in papirja.

Na dvorišču Tovarne Aero

Z dograjevanjem raste obrat na Ipavčevi ulici

Obrat AC

Naraščajoče povpraševanje po izdelkih Aerove specializirane grafične proizvodnje je zahtevalo tudi vse večjo proizvodnjo kemično obdelanega papirja v proizvodnem kemičnem jedru, iz katerega je Aero zrasel.

Najbolj razgibano in pospešeno uresničevanje naložbenih prizadevanj v razvoju Aera beležimo v obdobju od 1975 do 1985, ko se je z združevanjem in naložbami sklenila proizvodna veriga od proizvodnje celuloze in papirja do njegovega kemičnega in grafičnega oplemenitenja.

V teh letih so bile naložbe usmerjene v nakup papirnega stroja, premazne stroje za samokopirni papir, diazo material, v proizvodnjo obrazcev in samolepilnih trakov, novih proizvodnih prostorov grafike, v proizvodnjo celuloze in v strojogradnjo. Poleg večjih novosti so bile v naložbenih načrtih izpolnjene še manjše zmogljivosti v posameznih proizvodnjah, skladiščne zmogljivosti in podobno.

Rezultati poslovanja kažejo v celoti izpolnjene cilje. Kljub vsem težavam, s katerimi se je Aero srečeval v tem času, lahko to obdobje označimo tudi kot desetletje ugodne rasti finančnih rezultatov.

Ob uspešni povprečni stopnji rasti dohodka si bo delovna organizacija, ob uresničitvi načrtanih ciljev za letošnje leto, ustvarila solidne pogoje za nadaljnjo rast in razvoj.

Proizvodno-poslovni programi tvorijo kot izhodišče notranje organiziranosti petih temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb temeljno in celovito vez delovne organizacije Aero. Tehnično-tehnološke in gospodarsko zaokrožene celote posameznih temeljnih organizacij zagotavljajo takšen proizvodno-poslovni program, ki omogoča združevanje in uresničevanje ciljev posameznih temeljnih organizacij, usklajen pa je s cilji delovne organizacije kot celote.

V samoupravnem sporazumu o združevanju v delovno organizacijo so jasno načrtani cilji združevanja sredstev in dela, opredeljujejo pa tudi skupno dogovorjeno politiko razvoja. Uresničevanje le-tega se kaže v preteklem razvoju in dogovorjenih ciljnih srednjeročnega načrta.

Bogate izkušnje Aerovih delavcev, uspešne razvojne in poslovne odločitve ter dobri gospodarski rezultati danes potrjujejo trdnost sklenjene reprodukcijske verige: les-celuloza-papir-oplemenitenje papirja-končni grafični izdelek, kar omogoča Aeru korak s časom.

Združitev Aero – Cetis
Predsednika delavskih svetov – Lojze Banič in Dani Novak

Ob podpisu pogodbe o združitvi Aero Celje in Tovarne celuloze Medvode

**naš
aero**

Zgodovinski trenutki v AERU

Današnji Aerov uspeh je rezultat dolgoletnega ustvarjalnega razvoja in prizadevnega dela njegovih delavcev. Podajamo kratko kronologijo te preteklosti do sedanosti, čeprav je možno, da bo krajsanje nekaterim pomembnim prelomnicam dalo preskromno obeležje.

Leto 1923 – začetek predvojne preteklosti – v Celju je začela obratovati podružnica tvrdke V. Brauns iz Libereca na Češkoslovaškem, ki je v glavnem uvažala polizdelke, nato so jih v Kocenovi ulici prepakirali in prodajali naprej.

Leto 1937 – se je začela širiti Braunsonova tovarna barv in prešla na delno samostojno proizvodnjo karbon in indigo papirja ter pisalnih trakov.

Pomembnejši je razvoj po osvoboditvi, čeprav je bil začetek zelo skromen:

Leto 1946 – z odlokom vlade LRS je bilo 29. oktobra ustanovljeno podjetje Aero. Z 22 zaposlenimi je začelo izdelovati že vpeljane izdelke: barve za obleke, guminol, blank, paste za peči, buhača, boraks v prahu, kasneje pa še moltin, karbon in indigo papir ter pisalne trakove.

Leti 1945 in 1946 – začelo je samostojno načrtovanje in organiziranje proizvodnje. Aero je začel proizvajati nove proizvode, kot so lepikol in akvarelne šolske barvice.

Leto 1948 – začela se je proizvodnja matric, leto pozneje pa proizvodnja tempera plakatnih barvic in črnila.

Leto 1950 – podjetje je stopilo na pot samoupravljanja. Po začetnih težavah so organi upravljanja z razvojem delavskega upravljanja pridobivali vedno več pravic in dolžnosti ter pričeli vse bolj samostojno odločati o vseh vprašanih v podjetju.

Leto 1951 – podjetje je kupilo opuščeno stavbo ob Ipavčevi ulici in jo pozneje nadzidalo.

Leto 1953 – steče proizvodnja lepilnih trakov.

Leto 1961 – podjetje je prevzelo opuščene objekte bivše tekstilne tovarne v Šempetru. Te prostore je obnovilo in vanje preselilo proizvodnjo matric, srebrne bronce, lepila za gumo in lepilnih trakov.

Leto 1963 – uvedba 42-urnega tednika.

Leto 1963 – začne proizvodnja paleniziranega papirja, dve leti pozneje pa kompletna proizvodnja lepilnih trakov samolepilnih etiket, IKS lepila in termolepilnih trakov.

Leto 1965 – začetek nove proizvodnje lepilnih trakov v Šempetru.

Leto 1968 – podjetje je dobilo registracijo za uvoz in izvoz ter za zastopanje tujih firm, kar je Aero odprlo nove možnosti. Istega leta je bila zgrajena hala tehničnih papirjev za proizvodnjo jasnih kopirnega papirja, karbon papirja, skladiščnih prostorov in vzdrževalnih delavnic. Kot samostojno stoječi objekt je bil zgrajen tudi objekt energetike.

Leto 1969 – začela se je proizvodnja print in kontakt papirja ter osvežilnih robčkov.

Istega leta je bila uvedena elektronska obdelava podatkov v podjetju.

Leto 1970 – zgrajena sta bila nova hala za samolepilne trakove v Šempetru in prizidek obrata II.

Aero je istega leta v Beogradu kupil objekt v izgradnji, ki ga je dogradil leta 1973 in namenil za skladiščne prostore za področje Srbije in ostalih republik.

Leto 1971 – združita se Cetus in Aero. Povečajo se grafične zmogljivosti s klasičnim tiskom in tiskom neskončnih obrazcev v Aero.

Leto 1972 – uresniči se nova naložba – montaža dvobarvne rotacije multiforma in tribarvne rotacije s posebnim agregatom za izdelavo vrečk v tekočem traku. Povečani so bili prostori za skladišče na Ipavčevi ulici, zgrajen je bil tudi objekt za vnetljive snovi. Aero je tega leta prestopil prag moderno organiziranih večjih delovnih organizacij. Ustrezno mesto je dobila samostojna razvojna služba, v proizvodnji je bila posodobljena priprava dela, uresničeval se je projekt integralnega sistema kakovosti. Izoblikovali pa so se še služba marketinga, izvoza in zastopstva.

Leto 1973 – združitev s Tovarno celuloze in papirja Medvode. Organizirane so bile štiri temeljne organizacije in delovna skupnost skupnih služb. S samoupravnim sporazumom so se 27. decembra 1973 združile v delovno organizacijo Aero, kemična, grafična in papirna industrija Celje.

Istega leta so bili dograjeni proizvodni prostori na Mariborski cesti, kjer je stekla proizvodnja neskončnih obrazcev. V obratu jasnit je bil uveden nov proizvod – lakirani transport. V letu 1973 je prišlo do novih poslovnih povezav z drugimi republikami. Zato kasneje nastaneta skupni obrat v bratskem mestu Čuprija in obrat v Gerozem.

Leto 1974 – delegatski sistem v Aero postaja pomembno orodje v rokah delavcev pri uveljavljanju njihovih stališč in interesov. Začnejo delovati samoupravne delavske kontrole.

Leto 1975 – na lokaciji Ipavčeve ulice je bilo zgrajeno skladišče gotovih izdelkov.

Leto 1976 – naložba v papirni stroj v Medvodah je uresničena.

Leto 1978 – začetek proizvodnje novega izdelka – samokopirnega papirja v novem obratu v Celju. Aero je postal prvi proizvajalec samokopirnega papirja z mikrokapsularnim premazom v Jugoslaviji.

Leto 1979 – podpisan je bil samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev s Kinematografskim in grafičnim podjetjem Kinegraf Prevalje.

V letu 1979 je bila oblikovana temeljna organizacija skupnega pomena – Trženje.

Leto 1980 – v Loki pri Žusmu prične z delom nov proizvodni obrat.

Leto 1981 – nova naložba v premazni stroj S-3 in s tem povečanje zmogljivosti za proizvodnjo samolepilnih trakov v Šempetru.

Leto 1982 – Aero je uresničil še enega izmed dobro premišljenih načrtov: pod eno streho poslej združuje grafično dejavnost. Istega leta je TOZD Kemija Šempeter zgradila gasilsko orodnišče in s tem poskrbela za varnost svoje proizvodnje.

Leto 1984 – v Šempetru je bila zgrajena hala za proizvodnjo strojev in naprav za lastne potrebe in naprav, ki pospešujejo prodajo proizvodov iz našega proizvodnega procesa.

Leto 1985 – v TOZD Kemija Celje je bilo zgrajeno novo skladišče surovin in vnetljivih tekočin. Skladišče je sodobno in zadovoljuje potrebe, pa tudi vse požarnovarnostne predpise.

Prvi direktor Aera

Z željo, da bi osvetlili začetke Aera in njegovo razgibano preteklost, smo se pogovarjali s prvim direktorjem Radom Jenkom.

Tovariš Jenko je prijeten sogovornik, izkušen strokovnjak in gospodarstvenik, ki je bil direktor Aera več kot četrt stoletja.

Tovariš Jenko, kdaj ste se prvič srečali z Aerom?

Rado Jenko: – Moje prvo srečanje z Aerom se pravzaprav začneja še s prednico današnje delovne organizacije, Braunsovo podružnico tovarne barvil leta 1935. Takrat je prodaja izdelkov lastne proizvodnje v celotnem dohodku predstavljala le 50 odstotkov, drugih 50 odstotkov pa prodaja gotovih izdelkov tuje proizvodnje. V letih pred drugo svetovno vojno smo pričeli delno samostojno izdelovati karbon in indigo papir ter pisalne trakove.

Med vojno smo vsi preživljali zelo težke trenutke.

Kako pa je bilo pred štiridesetimi leti?

Rado Jenko: – Težko. Primanjkovalo je vsega, predvsem surovin. 29. oktobra 1946. leta je vlada LRS ustanovila Tovarno tekstilnih barv in kemič-

nih izdelkov. Leto kasneje smo jo preimenovali v Aero. Morali smo namreč, po nalogu Ministrstva za industrijo, predlagati kratko ime.

In od kod odločitev za to ime?

Rado Jenko: – Spomnil sem se imena enega izmed indigo papirjev – Aero, ki je bil že pred vojno močno razširjen, predlagali smo ga in bilo je sprejeto.

Kako se je poslej odvijalo delo?

Rado Jenko: – Delo je polagoma steklo, za Aero pa težki trenutki. Kemična direkcija je hotela preseliti našo proizvodnjo v Ljubljano in jo priključiti tovarni Ilirija. Vendar so se naši delavci temu odločno uprli in tovarna je ostala v Celju.

Od strojne opreme smo imeli stroj za pisalne trakove in stroj za karbon. Izdelovali smo več vrst izdelkov: barve za obleke, guminol, blank pasto za peči, buhačo, boraks v prahu, lepikol in še druge.

Leta 1946 smo pričeli izdelovati akvarelne barvice, z leti pa smo uvažali nove proizvode. Proizvodnja matric se je začela leta 1948, 1950. leta umetniških oljnatih barv in jasnih papirja, 1952. leta barve za razmnoževanje itd.

Kakšni so bili začetki samoupravljanja?

Rado Jenko: – Spominjam se nekaterih dogodkov.

V kolektivu je bilo nekaj prizadevnih družbenopolitičnih delavcev, s katerimi smo pripravili volitve delavskega sveta. Prva seja je bila na dvorišču v Kocenovi ulici.

Za prizadevno delo smo v tekmovalno delovnih kolektivov prejeli prehodno zastavo.

Povedati moram, da so naši delavci izredno marljivo in dobro delali, čeprav so bili delovni pogoji slabi. Delo je bilo zaradi kemikalij neprijetno in včasih, lahko bi rekli, umazano. Vendar so bili delavci potrpežljivi, delali so z zagnanim idealizmom.

Za primer naj omenim, da smo po preselitvi na Ipavčevo ulico nekaj časa delali v prostorih brez oken, ker je zmanjkalo denarja zanje. Lahko si predstavljate, kako je bilo v mrzlih dneh.

Kako je bilo z izgradnjo na Ipavčevi?

Rado Jenko: – Vse naše objekte smo gradili izključno z lastnimi sredstvi. Zato je sprva vse teklo počasi. Pri naložbah je bila vrsta omejitev in kljub lastnim sredstvom smo morali gradnjo včasih ustaviti.

Kot direktor ste v tovarni opravljali še več drugih delovnih obveznosti. Ukvarjali ste se z delom v laboratoriju in bili inovator.

Rado Jenko: – Res je. Veliko sem se ukvarjal s tehnološko platjo proizvodnje. Vzrok je bil delno tudi v tem, da smo bili majhna tovarna in nismo dobili inženirja, ki bi se s tem ukvarjal. Nekaj resnice je tudi v tem, da smo zelo varovali recepture za naše izdelke.

Ker po vojni pri nas ni bilo moč dobiti barvic, sem izpeljal domačo recepturo in na trgu smo jih lahko ponudili. Razmišljali smo o potrebah potrošnikov in ugotovili, da z našim izdelkom pridobivamo predvsem otroke, ki pa lahko postanejo kasneje naši stalni odjemalci.

Aerova ponudba se je z leti stalno povečevala. Kako to, da ste uvažali tako veliko različnih izdelkov?

Rado Jenko: – Vedno smo si prizadevali, da bi bili na našem tržišču prvi, predvsem v ponudbi pisarniškega materiala. Čeprav nismo ničesar sami iznašli, smo vendarle vedno prvi ponudili izdelke.

Kako ste načrtovali svojo proizvodnjo?

Rado Jenko: – Vedno smo imeli solidne razvojne načrte. Trdim, da so leti nujni, saj brez usmeritev se ne da delati. Aerov uspeh je morda tudi v dobrih načrtih, ki so v praksi dali tisto, kar smo želeli.

V Celju sem bil nekaj časa predsednik sveta za gospodarstvo in stalno sem opozarjal, da se morajo stvari načrtovati, če hočemo, da nekaj dosežemo.

Sedanji direktor Aera

Aero so v preteklosti in danes vodi jo trdni, preudarni in smeli strokovnjaki, z bogatimi izkušnjami.

Takšen je tudi naš sedanji direktor Milan Zupančič.

Pred dvanajstimi leti je prišel v našo delovno organizacijo, zato smo želeli izvedeti kaj več o dogodkih v tistem času.

Milan Zupančič: V Aero sem prišel tik po združitvi s Tovarno celuloze Medvode. Poudariti moram, da je bil moj predhodnik, direktor Miran Mejak, človek velikih dejanj, saj je v zelo kratkem času izvedel združitev z Medvodami. To je bilo v času izrazite lokalne politike in povezave med občinami niso bile usklajene. Vzporedno gre za veliko zavest in osveščenost delavcev Aera in Tovarne celuloze Medvode, ki so ob dobri in pravilni predstavitvi spoznali smiselnost projekta. Zato tudi ni bila težka odločitev za združevanje sredstev za naložbo v papirni stroj.

Združitev sama pa je dala osnovo za nadaljnji razvoj reproverige. Vendar smo morali pri načrtovanju naložb narediti nekaj sprememb. Odločili smo se za tehnološko smiselno rešitev: najprej papirni stroj za zagotovitev papirja iz lastne papirnice, predelava v kemiji in dodelava v grafiki. Kupiti smo še morali licenco za samokopirne papirje in zgraditi obrat. Obrat AC pa je omogočil povečanje proizvodnje v tozdu Grafika in dal osnovo za novo Grafiko.

V ostalih tozdih smo – v celjski Kemiji dopolnjevali opremo z modernimi stroji za proizvodnjo jasnita, v Grafiki iz leta v leto povečevali proizvodnjo

neskončnih obrazcev in samolepilnih etiket, v šempetrski Kemiji opravili nekaj večjih posegov in začeli z impregnacijo matric ter povečali zmogljivosti pri proizvodnji samolepilnih trakov. Pozabili nismo tudi na ostale dejavnosti in do neke mere stalno povečevali zmogljivosti ter na tržišču ponudili kakovostne izdelke, skratka, borili smo se tudi za uveljavitev mednarodni menjavi.

To je bilo torej obdobje pospešenih naložbenih vlaganj?

Milan Zupančič: Da. V pobratenem mestu Čupriji smo odprli skupni obrat za proizvodnjo samolepilnih etiket. To je bil prvi primer v Jugoslaviji, da sta dve pobrateni mesti zgradili skupen proizvodni objekt.

V Celju smo zgradili skladišče gotovih izdelkov, v Šempetru prav tako, po začetkih na Kozjanskem v Dobrini, smo odprli nov obrat v Loki pri Žusmu.

V Medvodah moram omeniti lansko uspešno rekonstrukcijo celuloze, prav zdaj pa tečejo dela za otvoritev novih proizvodov vzdrževalnih delavnic.

Omenili ste že prizadevanja za vključevanje v mednarodno menjavo. Kako je teklo delo na tem področju?

Milan Zupančič: Poudarjam, da izvoz pogojujeta kakovost in rentabilno poslovanje.

Stalna rast naše proizvodnje je nakazovala vključevanje v mednarodno menjavo. Aero je bil znan kot velik uvoznik in skromen izvoznik. Zato so bile potrebe po deviznih sredstvih velike in nujno smo morali na tuja tržišča. Prvi začetki so bili v sedemdesetih letih in naša usmeritev je danes potr-

jena kot pravilna. Seveda pa nastop na tujih tržiščih za Aero ni bil lahek, ker smo se srečali z izredno močno konkurenco na konvertibilnem področju, pa tudi licenčne pogodbe so nas omejevale. Veliko prizadevanj je bilo potrebnih, da smo uspeli. Spet se je pokazala smiselnost reproverige: papir – AC – neskončni obrazci.

Seveda ne smemo pozabiti na kakovost izdelka, kakovost poslovanja, izpolnjevanje rokov dobave... Vse to je še kako bistveno na mednarodnem trgu!

Izvoz ostaja naša prioriteta naloga in na osnovi dosedanjih izkušenj bomo morali še izboljšati naš nastop na tujih tržiščih v poslovnem smislu.

V zadnjem času smo uresničili tudi izvoz znanja. Pri tem imajo pomembno vlogo delavci v razvoju, seveda ob profesionalno zadolženi prodaji. Mislim predvsem na še odprte možnosti. Za pridobivanje deviznih sredstev smo se odločili tudi za naložbena vlaganja v turistično dejavnost, ki je dala dobre rezultate. Sovlagamo v proizvodnjo v Rogaški Slatini. Ugotavljamo pa, da je naložbeno sovlaganje v druge republike vse težje izvedljivo v zadnjem času, ko vsaka republika zase ugotavlja lastno zadolženost. Velika vprašanja pred nas postavlja novi devizni zakon, ker ne vemo, kako bo urejal devizno področje.

In kakšen je vaš pogled v prihodnost?

Milan Zupančič: Gre za dve vprašanji: kaj storiti v prihodnje s proizvodnjo za mednarodno menjavo in kaj glede na splošne razvojne trende v svetu, kjer smo zastali iz objektivnih ali subjektivnih vzrokov.

Pri drugem vprašanju je nekaj pozitivnih odgovorov. Raziskave trga kažejo na področje sistema informatike. Vsekakor bo nujno tesno sodelovanje Službe raziskave trga z našim razvojem, da bi ob spremljanju dogodkov pripravili programe in proizvode, ki bi jih uvažali na domačem trgu in vključevali v izvoz.

Naš srednjeročni in dolgoročni plan nakazujeta bistvena področja našega razvoja. Uspešno uresničitev zastavljenih nalog bomo dosegli le ob dobrih rezultatih poslovanja, v kar vključujem zaupanje naših kupcev, ker marsikatero naložbo lahko pričakujemo izven delovne organizacije.

To pomeni, da bo morala funkcija trženja odigrati svojo vlogo, skupaj z našimi delavci v razvojnih organizacijskih enotah. Menim, da bi morala poleg Kemije tudi naša Grafika ponuditi na trgu več novitet.

Organizacijski razvoj Aera

Aero se je v organizacijskem smislu vedno prilagajal zastavljenim ciljem, spremembam v pogojih poslovanja in zakonskim zahtevam. V organizacijskem razvoju, ki zajema samoupravno in poslovno organiziranost, smo želeli doseči naslednje osnovne cilje:

- Poglobljanje samoupravnih odnosov in njihovo usklajeno povezanost v celoto združenega dela DO Aero.

- Fleksibilnost v razvoju na način, da ga ne bi ovirali togi organizacijski okviri.

- Usklajeno delovanje celotnega poslovnega sistema, ki naj omogoči večjo produktivnost in prodornost na tržišču in tudi dolgoročno ustvarjanje večjega dohodka.

- Definiranje zadolžitve in odgovornosti s točnim opredeljevanjem nalog in ciljev po nosilcih na vseh organizacijskih ravneh.

- Sodelovanje, komunikacijsko povezovanje in teamsko delo organizacijskih enot in ostalih nosilcev.

- Racionalizacijo števila izvrševalcev del in nalog in stremenje za učinkovitimi delovnimi zadolžitvami, ki bodo omogočile večji uspeh dela.

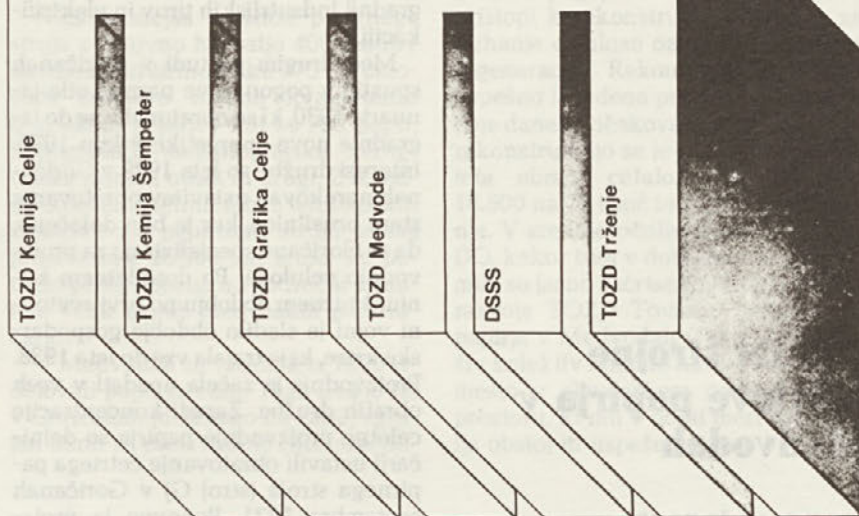
- Objektivno organizacijo in sistematizacijo del in nalog ter s tem uspešno kadrovske politike, načrtovanje ter delitev osebnih dohodkov.

Današnja organiziranost DO Aero je rezultat organizacijske rasti, ki se je pričela z ustanovitvijo podjetja Aero leta 1946 in kasnejšimi priključitvami (Cetis, Medvode).

Prvotna proizvodna usmeritev podjetja je temeljila na proizvodnji že vpeljanih izdelkov bivše podružnice tvrdke V. Brauns.

Na samem začetku, po II. svetovni vojni, lahko govorimo le o obstoju proizvodne funkcije v podjetju, s katerim je upravljala socialistična država prek svojega aparata. Centralistič-

DO Aero, kemična, grafična in papirna industrija

ni sistem je v tem obdobju omejeval imovinsko in poslovno avtonomijo podjetja. Edini organ upravljanja v podjetju je bil direktor, ki pa ni imel možnosti samostojno odločati o življenjskih vprašanjih podjetja.

Z uvedbo delavskega samoupravljanja v letu 1950, se je tudi v Aeru pričel proces osamosvajanja podjetja v ekonomsko poslovnem smislu. Posledica takšnega procesa so bila spoznanja o pomembnosti urejenega delovanja vseh poslovnih funkcij, za kar je pogoj ustrezna organiziranost. Organizacijska zgradba se je tako neprestano dograjevala z organiziranjem posameznih strokovnih služb za izvajanje poslovnih funkcij, ki so bile glede na dolgoročno usmeritev podjetja, poleg proizvodne funkcije, odločilnega pomena za njegovo rast in razvoj.

V skladu:

- s principi ustave o združevanju dela in sredstev,

- z neodtujljivo pravico delavcev do dela in upravljanja z družbenimi sredstvi,

- z obveznostjo samoupravnega organiziranja v temeljne organizacije združenega dela, kot osnovne oblike združenega dela, v kateri delavci neposredno uresničujejo svoje družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice, so bile v letu 1973 ustanovljene TOZD Kemija Celje, TOZD Kemija Šempeter, TOZD Grafika, DSSS in TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode. Leta 1979 je bila ustanovljena še temeljna organizacija skupnega pomena TOZD Trženje.

Vse temeljne organizacije in delovna skupnost skupnih služb so zaradi skupnih ciljev in interesov povezane v enoten kompleks združenega dela, v enoten samoupravni poslovni sistem s skupnimi cilji, v delovno organizacijo Aero.

DO Aero danes posluje v 261 organizacijskih enotah in ima v razvidu del in nalog sistemiziranih 1326 del.

aero

35 let samoupravljanja

120 let strojne izdelave papirja v Medvodah

JUBILEJ NAŠE TOZD

Začetki papirništva v dolini Sore segajo v drugo polovico 18. stoletja. Po nekaterih podatkih pa naj bi prvi papirni mlin v Goričanih pričel obratovati 1763. leta.

Sto let pozneje je nastala v Goričanih tretja strojna papirnica na Slovenskem in sicer v letu 1865. Obrat je leta 1868 kupil Fidelis Terpinč, ki je pred tem v letih 1861 do 1863 nakupil tudi zemljišče na levem in desnem bregu Save v Medvodah. Po nakupu papirnice v Goričanih je postavil jez na Savi in zgradil na Verju, v Medvodah in v Goričanih brusilnice lesa za proizvodnjo lesovine in tako utemeljil tri naše najstarejše tovrstne obrate. S tem je Fidelis Terpinč postavil temelje velepodjetju Vevče – Goričane – Medvode. Terpinčeva družba je delovala v letih 1842 do leta 1870, ko ni več vzdržala konkurence graške papirniške dkruže Leykam-Josefstahl, ki je odkupila njene obrate in gospodarila na Slovenskem vse do leta 1920. Novi lastniki so načrtno širili in modernizirali proizvodne obrate na Vevčah, v Medvodah in Goričanih. Po dvasetih letih obratovanja je papirnica na Verju z brusilnico leta 1910 pogorela in ju niso več obnovili. Povečani tovarni papirja in lepenke v Goričanih je bila leta 1890 dozidana še tovarna celuloze.

Po razpadu avstro-ogrske monarhije in nastanku nove države Jugoslavije so obrati družbe Leykam-Josefstahl v Vevčah, Goričanih in Medvodah prešli v roke novoustanovljene delniške družbe »Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode« v Ljubljani. Zamisel družbe je bila, naj se iz Vevč, Goričan in Medvod ustvari kombinat za proizvodnjo papirja, ki naj bi bil sposoben povečati proizvod-

njo in konkurirati tuji industriji papirja ne samo doma, temveč tudi na tujih tržiščih. Zato je družba pristopila k organizaciji trgovske mreže, predvsem pa k modernizaciji obratov in k izgradnji inšutrijskih tirov in elektrifikaciji.

Med drugim so tudi v Goričanih spustili v pogon nove parne kotle januarja 1930, ki so obratovali vse do izgradnje nove energetike v letu 1976. Interesi družbe so leta 1929 v Goričanih narekovali ustavev obratovanja stare brusilnice, ker je bilo določeno, da se Goričane specializirajo za proizvodnjo celuloze. Po desetletnem konjunktornem obdobju po prvi svetovni vojni je sledilo obdobje gospodarske krize, ki je trajala vse do leta 1938. Proizvodnja je začela upadati v vseh obratih družbe. Zaradi koncentracije celotne proizvodnje papirja so delničarji ustavili obratovanje četrtega papirnega stroja (stroj G) v Goričanih septembra 1931. Ponovno je proizvodnja papirja v Goričanih stekla leta 1976, ko je pričel z obratovanjem nov papirni stroj v Medvodah. II. svetovna vojna je preprečila realizacijo načrtov o zgraditvi nove tovarne celuloze na Vevčah ter postopno ukinitvev goričanskega obrata. Opustitev medvoške in goričanske brusilnice ter goričanske papirnice in zamišljena nova tovarna celuloze v Vevčah je bila postopna in načrtna izpeljava politike družbe o »koncentraciji obratov« v Vevčah. Med okupacijo so v Goričanih gospodarili nemški kapitalisti. Po osvoboditvi je tovarna v Goričanih postala splošna družbena lastnina in do 27. oktobra 1947 poslovala samostojno, nato pa se združila z Vevčami v eno podjetje Papirnica in tovarna celuloze Vevče – Goričane. Leta 1950 se je temu podjetju priključila z odločbo vlade LRS še Tovarna tanina Goričane – Medvode. Z uvedbo samoupravljanja pa sta iz tega podjetja nastali dve podjetji: Papirnica Vevče in Tovarna celuloze in pinotana Medvode Goričane, ki se je pozneje preimenovala v Celuloza Medvode in poslovala kot samostojno podjetje do leta 1962. V tem obdobju je bila izvršena mehanizacija lesnega prostora, ureditev internega transporta, zgrajena je bila nova pripravljalnica lesa in postavljen IV. modernejši stoječi kuhalnik poleg treh obstoječih zastarelih rotacijskih kuhalnikov celuloze.

Tovarna je v letu 1959 izdelala investicijski program rekonstrukcije in povečanja proizvodnje celuloze ter postavitev papirnega stroja.

V okviru tega programa je prišlo le do realizacije 1. faze I. etape. Zgrajen je bil nov obrat za pripravo kisline, nova sortacija in belilnica. Izgradnja teh oddelkov pa je pomenila le delno sanacijo tovarne, ne pa bistvenega po-

večanja proizvodnih kapacitet. Ker tovarna ni sama zmogla realizirati teh investicij, in v želji, da bi se realiziral celotni program investicij, je prišlo v letu 1962 do ponovne integracije s Papirnico Vevče. Cilj združitve je bil izgradnja celulozne tovarne v Medvodah s pogojem, da se papirni stroj za težkopropustne papirje postavi v Vevčah in ne v Medvodah, ustrezno temu pa se povečajo kapacitete celulozne tovarne.

Vse do leta 1970 v skupnem podjetju ni prišlo do realizacije izgradnje celulozne tovarne v Medvodah. Edina večja investicija je bila rekonstrukcija obrata pinotan, ki ga je izvedla tovarna celuloze z lastnimi sredstvi in krediti Privredne banke v Beogradu.

Ker v skupnem podjetju (Združene papirnice Ljubljana), ni bilo dovolj sredstev za izgradnje tovarne celuloze, je vodstvo tovarne v Medvodah skušalo pritegniti k sodelovanju še druge papirnice in inozemske partnerje.

Z namenom, da se olajša uresničitev tega programa in taka oblika integracije, je v letu 1970 prišlo do sporazumne izločitve Tovarne celuloze Medvode iz Združenih papirnic Ljubljana-Vevče v samostojno podjetje.

K sodelovanju se je skušalo poleg papirnic Vevče, Količevo, Sladki vrh ter inozemskih partnerjev pritegniti še gozdna gospodarstva kot dobavitelje osnovne surovine.

S pripravo srednjeročnega programa razvoja slovenske papirne industrije za obdobje 1970 do 1975 pa so nastopili novi momenti. Pri predložitvi programov posameznih tovarn je Tovarna celuloze in papirja »Djuro Salaj« Krško predložila konkurenčni program izgradnje nove tovarne celuloze, ki ga je pozneje podprla slovenska papirna industrija.

Tovarna celuloze iz Medvod je v novi situaciji začela iskati druge rešitve razvoja podjetja. Organi upravljanja so se odločili, da se sanirajo obstoječe kapacitete za proizvodnjo celuloze, tako da se tovarna preusmeri v finalizacijo.

Zaradi preusmeritve v finalizacijo je tovarna iskala partnerja, ki bi bil pripravljen sodelovati v realizaciji te usmeritve. Tako zanimanje je pokazalo podjetje Aero, kemična in grafična industrija Celje, ki je ravno tako iskalo ustreznega partnerja za proizvodnjo papirja za potrebe vseh obratov Aera. Zelo hitro so bile ugotovljene skupne koristi in integracija maja 1973. leta je bila le prvi korak k njihovim uresničitvam. Tako je prišlo do tesne vertikalne povezave in integracije med surovinsko bazo in predelovalno industrijo. Prva naloga, ki jo je sprejel kolektiv Aera, postavitev papirnega stroja z

energetiko, je bila realizirana aprila 1977 s pričetkom obratovanja novega papirnega stroja in energetike v Medvodah.

Letos mineva 12 let integracije Tovarne celuloze Medvode v DO Aero. V tem obdobju so bile poleg izgradnje papirnice z energetiko v Medvodah realizirane pomembne investicije v vseh proizvodnih temeljnih organizacijah na celjskem območju. Z zagotovitvijo lastne celuloze in papirja so bili postavljeni solidni temelji za poslovanje in razvoj celotne delovne organizacije.

Pri tem je še posebej za TOZD Medvode velikega pomena vključitev DO Aero leta 1975 v SOZD Gozdno in lesno gospodarstvo »GLG« Bled. S to povezavo in ustvaritvijo mini repoverige so podani vsi pogoji, da se za proizvodnjo celuloze zagotovijo ustrezne

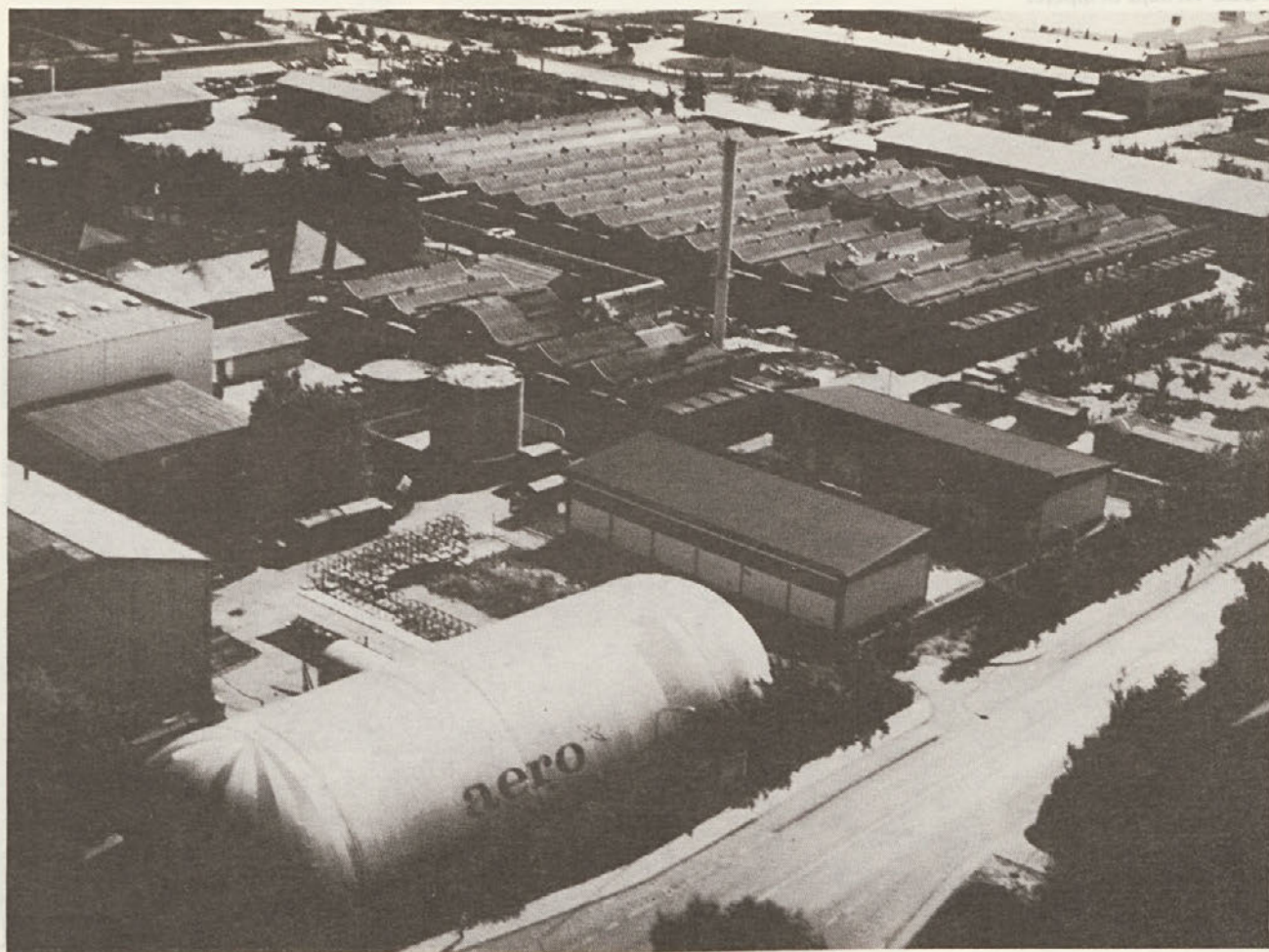
osnovne surovine od celuloznega lesa do žamanja in sekancev. Ta povezava pa ima širši pomen za poslovanje temeljne organizacije v Medvodah, kakor tudi DO Aero Celje.

Najsodobnejša izvedba papirnega stroja z delovno hitrostjo 400 metrov na minuto in širino traku 375 cm omogoča izdelavo najbolj kvalitetnih brezlesnih papirjev kot so AC papir, heliografski, mehanografski, xerografski, pisalni, offset in drugi. Z izvedbo določenih tehničnih in tehnoloških izboljšav na papirnem stroju znaša proizvodnja 26.500 ton letno. To pomeni poleg uspeha na področju kvalitete velik uspeh medvoških papirničarjev.

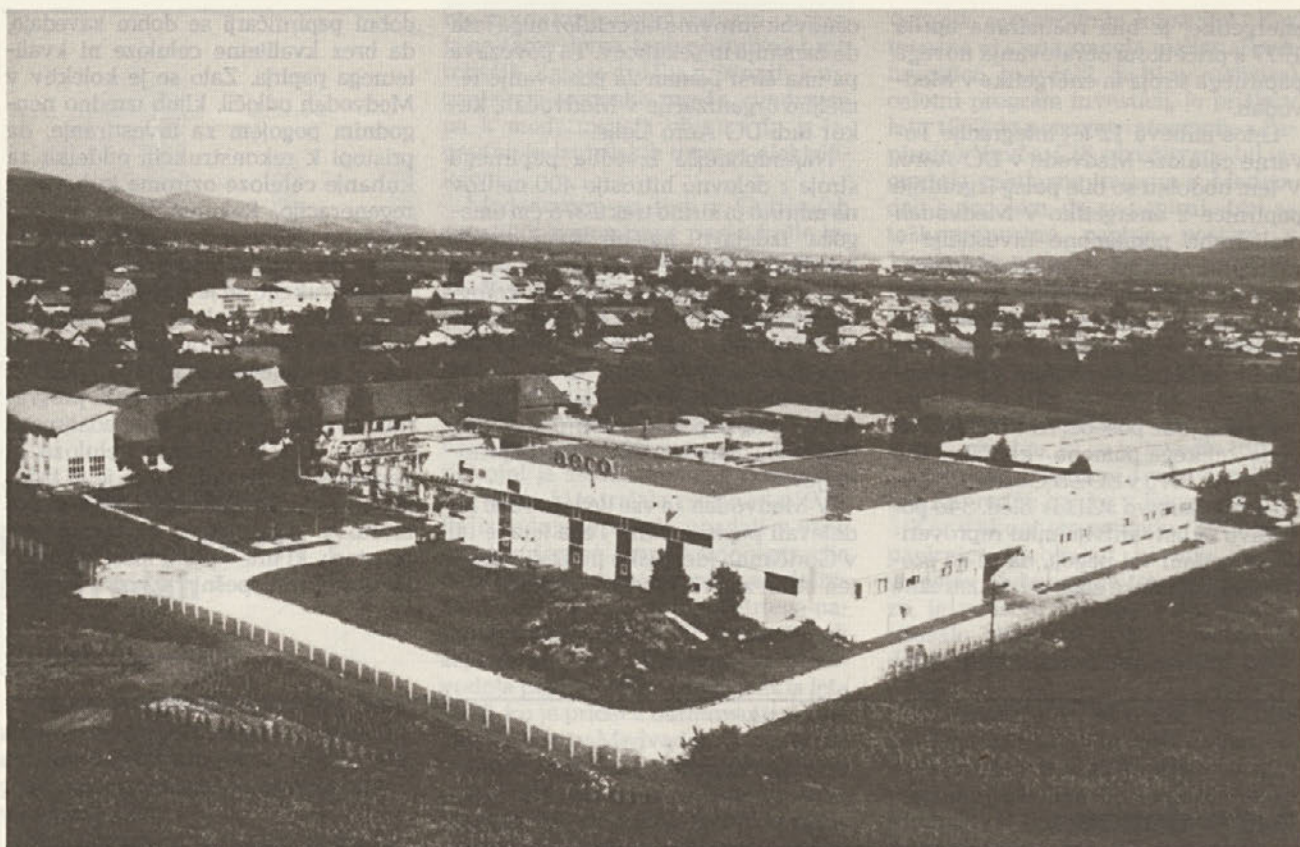
V Medvodah so vse do leta 1890 izdelovali papir iz cunj. Tega leta je bil v Goričanah (dejansko na Ladji) zgrajen obrat za proizvodnjo celuloze. So-

dobni papirničarji se dobro zavedajo, da brez kvalitetne celuloze ni kvalitetnega papirja. Zato se je kolektiv v Medvodah odločil, kljub izredno neugodnim pogojem za investiranje, da pristopi k rekonstrukciji oddelka za kuhanje celuloze oziroma kuharije z regeneracijo. Rekonstrukcija je bila uspešno izvedena pred enim letom in daje danes pričakovane rezultate. S to rekonstrukcijo se je povečala kapaciteta obrata celuloze od sedanjih 18.500 na 23 tisoč ton letne proizvodnje. V srednjeročnih planih TOZD in DO, kakor tudi v dolgoročnih programih, so jasno začrtani cilji nadaljnega razvoja TOZD Tovarna celuloze in papirja v Medvodah. Tako je ta trdoživ kolektiv končno našel svoje pravo mesto v slovenskem gospodarskem prostoru, ki mu v polni meri zagotavlja obstoj in uspešni razvoj.

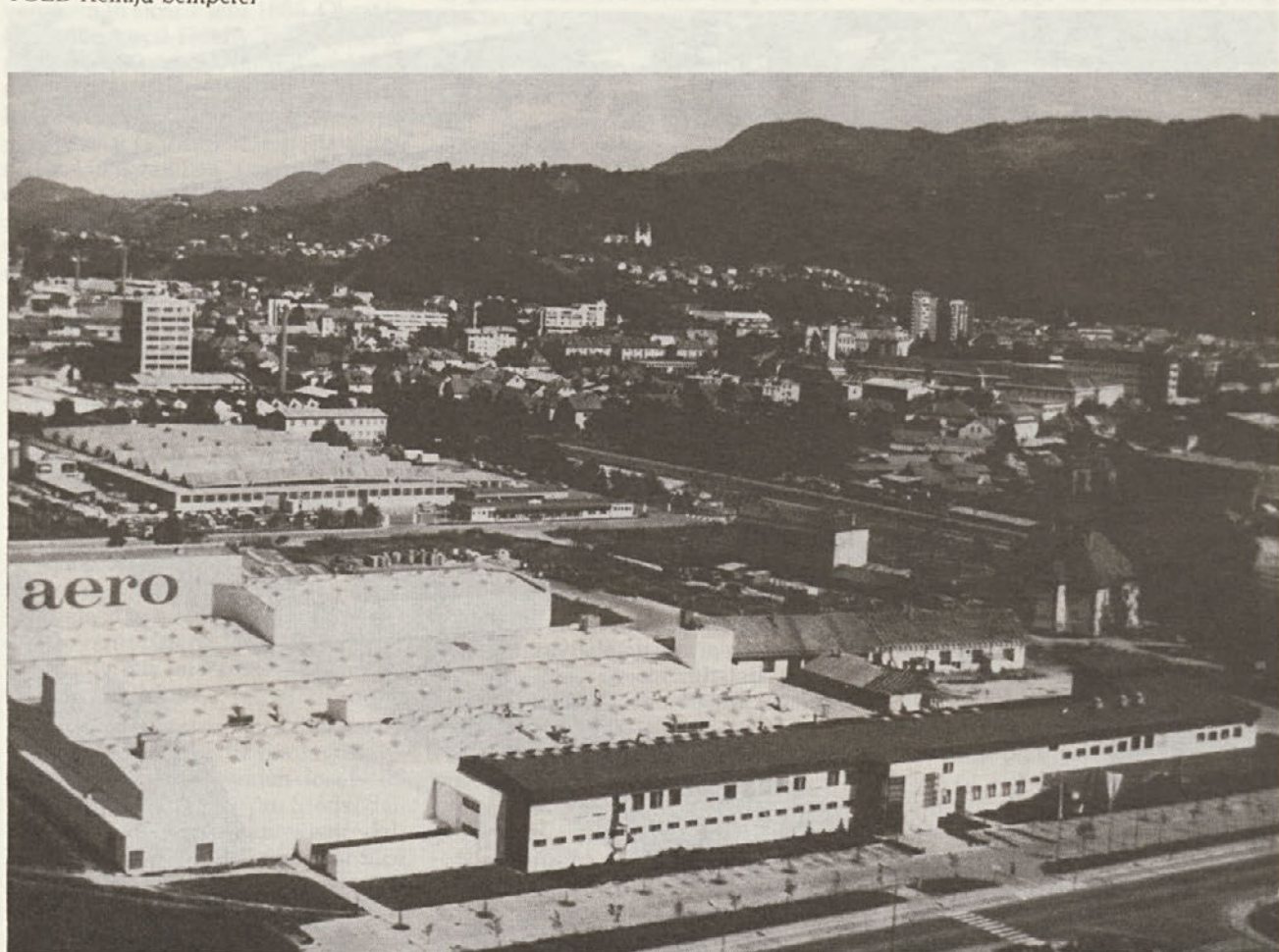
Aero danes

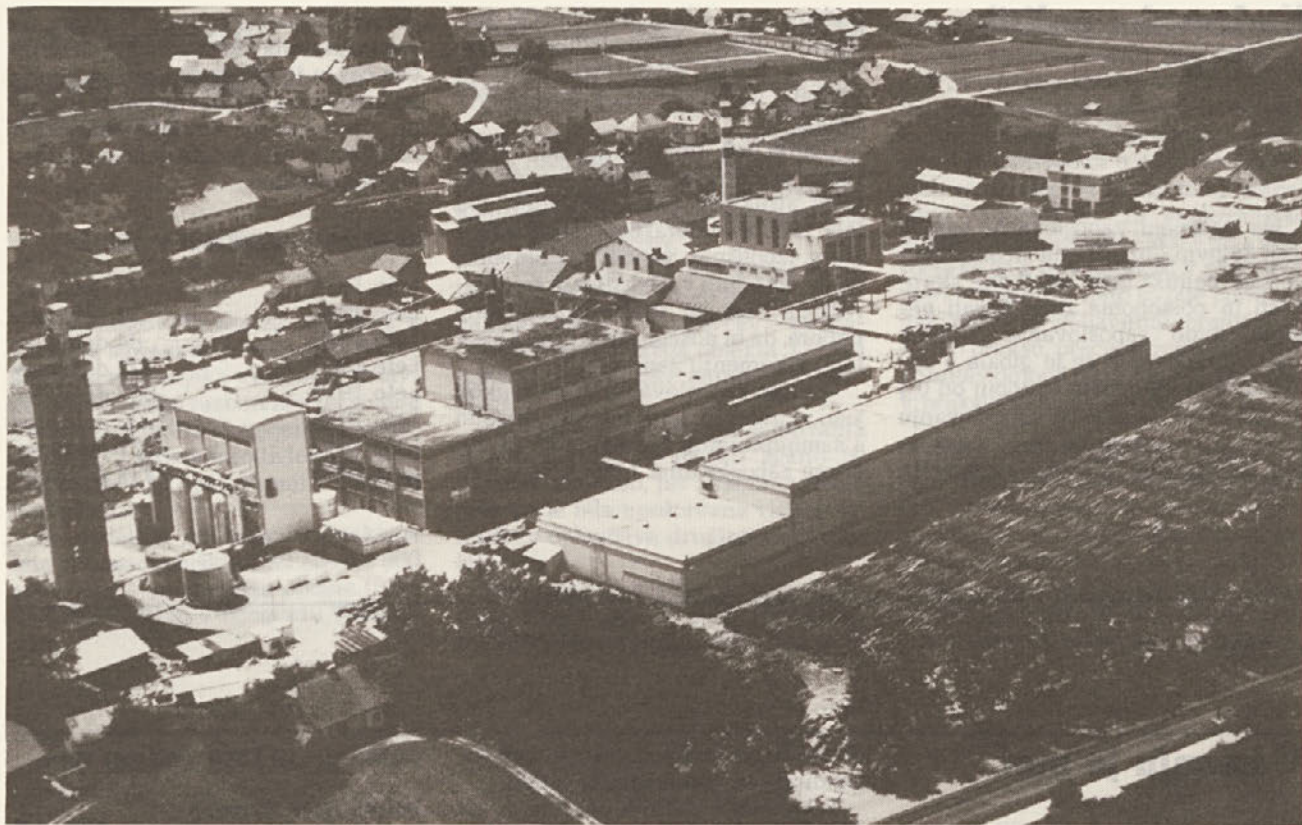
TOZD Kemija Celje

TOZD Kemija Šempeter

TOZD Grafika

TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode

TOZD Trzinje

Kadrovska politika v Aeru

Na področju zaposlovanja smo v naši delovni organizaciji sledili dogovorjeni politiki širše družbene skupnosti in postopoma zmanjševali neproduktivno zaposlovanje. Stopnja rasti zaposlovanja se je gibala v zadnjem srednjeročnem obdobju od 0,3 do 2,9, s tem, da se je pri zaposlovanju iz leta v leto struktura novo zaposlenih izboljševala v korist strokovnih

kadrov, vse s ciljem doseči večjo produktivnost dela, kakovostnejšo proizvodnjo, boljšo organizacijo dela in uporabo novih razvojnih dosežkov v praksi.

Učinki teh prizadevanj se kažejo tudi v postopnem izboljšanju izobrazbene strukture naših delavcev. Od leta 1980 se izobrazbena struktura v Aeru izboljšuje, vendar ocenjujemo, da bo potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju vložiti maksimalne napore, da bi dosegli strukturo, ki je v tem dokumentu zapisana.

Politiko zaposlovanja pripravnikov smo v preteklih letih reševali skladno s samoupravnim sporazumom in načrtom zaposlovanja. Odmik se v naši

delovni organizaciji kaže le v tem, da vse pripravnike zaposlujejo za določen čas in to iz edinega razloga, da bi po končanem pripravništvu in uspešno opravljenem strokovnem izpitu imeli zanje tudi prosta dela, na katera jih razporejamo.

RAST ZAPOSLENOSTI V AERU:

Leto 1939	72 delavcev
Leto 1946	22 delavcev
Leto 1950	84 delavcev
Leto 1960	223 delavcev
Leto 1970	607 delavcev
Leto 1978	2200 delavcev
Leto 1980	2332 delavcev
Leto 1985	2537 delavcev

V znanju je moč

skoraj 20 odstotkov delavcev sami štipendirali oz. izobraževali ob delu.

Tako smo v zadnjih petih letih, od 1981. do vključno 1985. leta, v povprečju vsako leto na novo štipendirali 20 štipendistov in izobraževali ob delu 15 delavcev, ki so se želeli izobraževati ob delu, seveda skladno s potrebami delovne organizacije.

V letih 1981–1985 smo na ta način usmerjali samo v višje in visoke šole skoraj 70 študentov (redno in ob delu) na VI. in VII. stopnjo izobraževanja, od diplomiranih inženirjev kemije, diplomiranih ekonomistov, grafičnih inženirjev, inženirjev strojništva, ekonomistov in inženirjev kemijske tehnologije. Spodbudno pa je v Aeru predvsem to, da vse mlade strokovnjake po končanem šolanju tudi zaposlimo. S takšnim podatkom se v času izjemno težkega zaposlovanja ne more pohvaliti vsaka delovna organizacija.

Poleg lastnih štipendistov smo zaradi nenehnega razvoja zaposlili tudi pripravnike, ki niso bili štipendisti delovne organizacije.

Za lažjo podkrepitev vsega navedenega podajamo številčni prikaz štipendiranja in izobraževanja v DO Aero v obdobju od leta 1972 do 1985.

PREGLED OD LETA 1981 DO 1985

PODELJENE ŠTIPENDIJE

1981	23
1982	12
1983	28
1984	20
1985	24
	107

PODELJENE ŠTIPENDIJE ZA ŠTUDIJ OB DELU

1981	13
1982	23
1983	6
1984	15
1985	16
	73

PREGLED PO STOPNJAH (1981–1985)

REDNE ŠTIPENDIJE

IV. st.	20
V. st.	47
VI. st.	12
VII. st.	27

ŠTIPENDIJE ZA ŠTUDIJ OB DELU

IV.	2
V.	31
VI.	24
VII.	7
VIII.	6

Izobraževanje ne pomeni le ene od oblik skrbi za delavca – samoupravljalca, ampak tudi napredek delovne organizacije, ker samo znanje, ob ostalih ekonomskih pogojih, lahko prinaša napredek.

Da so sredstva, vložena v izobraževanje, dobro naložena, pa se v Aeru dobro zavedamo.

Do leta 1985 je DO Aero štipendirala in izobraževala ob delu skoraj 400 rednih štipendistov in več kot 200 študentov ob delu, kar pomeni, da smo

Stopnja		redni študij	študij ob delu
VIII. stopnja	(MAG)		8
VII. stopnja	(VS)	77	6
VI. stopnja	(VŠ)	31	56
V. stopnja	(SS)	142	74
IV. stopnja	(KV)	141	60
		391	204

Vseskozi pa se izraža tudi skrb za dopolnjevanje že pridobljenega znanja, saj se letno skoraj 20 odstotkov delavcev vključuje v različne oblike funkcionalnega izobraževanja (seminarji izven DO Aero, jezikovni tečaji, tečaji za pridobitev poklica ipd.)

Razreševanje stanovanjskih vprašanj

Iz podatkov Službe za standard, v kateri se s posebno pozornostjo razrešujejo stanovanjska vprašanja delavcev Aera, lahko razberemo, da so bila v Aeru že leta 1959 kupljena prva stanovanja. V sedemdesetih letih je Aero razpolagal s 121 stanovanji v Celju in Šempetru.

Po podatkih ob koncu preteklega leta pa stanovanjski sklad obsega 390 stanovanj – na območju občine Celje 348, Žalec 33 in v Beogradu 9 stanovanj.

Stanovanjski sklad TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode pa v enakem obdobju obsega 104 stanovanja.

Stanovanjska vprašanja delavcev Aera se že iz preteklosti razrešujejo tudi z dodeljevanjem kreditov za stanovanjsko gradnjo in za nakup stanovanjskih enot. Tako je doslej dobilo kredit 686 delavcev.

V Medvodah je, po podatkih ob koncu leta 1984, dobilo doslej stanovanjski kredit 135 delavcev – za graditev stanovanjskega objekta 125, za nakup stanovanjske enote pa 10 delavcev.

Za dodeljena družbena stanovanja so morali delavci plačati lastno finančno udeležbo, pri izračunu višine le-te pa je bila upoštevana višina dohodkov delavčeve družine v preteklem letu.

Stanovanjski krediti, pa tudi družbena stanovanja, so bila upravičenec dodeljena po prioritetni listi, ki jo

izdela strokovna služba po predhodni izvedbi ugotovitvenega postopka.

V Službi za standard so v preteklem letu pripravili tudi predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporačuna in pravilnika o osnovah in merilih za dodeljevanje najemnih stanovanj ter kreditov za stanovanjsko gradnjo. Samoupravni akti s tega področja so se v tem obdobju v precejšnji meri spremenili. Zato so bile potrebne uskladitve z veljavnimi predpisi in sodno prakso, precej sprememb in dopolnitev določil pa je nastalo, ker so se v praksi pokazale neustreznosti.

Poleg vrste pozitivnih ugotovitev pri razreševanju stanovanjskih vprašanj delavcev Aera je gotovo najpomembnejša ta, da DO Aero že nekaj let namenja velika sredstva za kreditiranje stanovanjske gradnje, višino kredita pa vsako leto prilagaja rasti cen gradbenih materialov in storitev.

Velika pozornost zdravstvenemu in socialnemu varstvu

Izvajanje socialne politike v naši delovni organizaciji že več kot deset let temelji na načelih, ki so v naši družbi splošno priznana. To so delo, delitev po rezultatih dela, solidarnost, vzajemnost, predvsem pa načelo, da je delavec najpomembnejši dejavnik socialne politike.

Pri tem pa nismo zanemarili dejstva, da mora vsak posameznik svoj socialni položaj, svojo socialno varnost graditi na lastnem delu in ustvarjanju, na rezultatih tega dela ter na delovnem prispevku v razvoju celotne delovne organizacije.

Dovolj visoko raven socialne varnosti pa si lahko zagotovi le zdrav delavec v najširšem pomenu te besede.

V uresničevanju tega načela že od leta 1977 oblikujemo in izvajamo program preventivnega zdravstvenega varstva z namenom:

- ohraniti delazmožnost na optimalni višini,
- izboljšati splošno zdravstveno stanje delavcev,
- doseči večjo produktivnost dela,
- stanje odsotnosti zaradi bolezni obdržati v mejah normale.

S tem programom opredeljujemo prednostne naloge zdravstvenega varstva v Aeru.

Izvajanje programa in ukrepov zdravstvenega varstva pa je pomenilo v vseh teh letih za **250 delavcev** naše delovne organizacije **aktiven oddih** v našem počitniškem domu na Velem Lošinj.

Kurativno oz. preventivno zdravljenje v ustreznih klimatskih zdraviliščih smo omogočili **650 (32 %) delavcem**.

V tem obdobju smo **vsem delavkam** omogočili dvakrat organiziran ginekološki pregled s ciljem prevencije in zgodnjega odkrivanja rakastih obolenj.

V okviru medicinskega centra v Opatiji je **150 delavcev** opravilo kardiološki pregled prav tako s ciljem preventivnega ukrepanja.

Program izvajanja zdravstvenega varstva pa vključuje tudi **300 sistematičnih pregledov** naših delavcev na leto.

Ne le samo zdravstveno stanje v ožjem pomenu, temveč tudi razreševanje medosebnih konfliktov, skrb za zdravo delovno klimo, so v vseh teh letih zadoževala strokovno službo, da je tudi temu pojavu namenila veliko pozornosti.

Za uresničevanje zastavljenih ciljev na tem področju smo v skladu

skupne porabe zagotovili ustrezna sredstva.

Tako vsestransko aktivne politike na tem področju pa ne bi mogli izvajati brez lastne obratne ambulante in svojim medicinskim osebjem.

Novo kakovost je zdravstveno varstvo naših delavcev **pridobilo leta 1982**, ko smo odprli novo sodobno ambulanto in **leta 1985**, ko smo lahko pričeli z organiziranim zobozdravstvom v lastni zobozdravstveni ambulanti.

Želimo, da bi na področju zdravstvenega varstva dosegli še več, predvsem, da bi dali programu nekaj nove vsebine.

Vendar pa še tako dobro organizirano preventivno zdravstvo ne more izključiti pojava obolenosti delavcev.

Da bi lahko spremljali trend obolenosti delavcev in pravočasno ukrepali, **že od leta 1976** pripravljamo analizo odsotnosti delavcev zaradi bolezni. Ta analiza vključuje tudi podatke o vzrokih obolenj in podatke o najpogostejših obolenjih. Menimo, da je tudi tako zastavljeno izvajanje preventivnega zdravstvenega stanja prispevalo k zniževanju odsotnosti z dela zaradi bolezni v DO AERO.

Prikaz odsotnosti zaradi bolezni v zadnjih osmih letih v DO AERO (v odstotkih)

leto	77	78	79	80	81	82	83	84
bolniški stalež brez porod.								
dopusta	6,2	5,3	5,0	4,6	5,2	6,6	7,1	6,2

Kadar pa še tako dobro načrtovano in realizirano zdravstveno varstvo ne daje zaželenih rezultatov, se ne moremo izogniti pojavi trajne izgube zdravja in zmanjšanja delovne sposobnosti. Da bi lahko zavarovali preostalo delazmožnost, delavcem v okviru njihove zmanjšane sposobnosti nudimo ustrezno delo. V ta krog prizadelih delavcev niso vključeni le **delovni invalidi**, ampak tudi delavci z začasno **zmanjšano delovno sposobnostjo** in delavci, **ki zaradi starosti** ne dosegajo normalnih delovnih učinkov. Posebna kategorija delavcev, ki jim nudimo posebno skrb, pa so mladi de-

lavci, nosečnice, delavci v času medicinske rehabilitacije itd.

Ker smo se zavedali, da delavec v različnih življenjskih situacijah ne more sebi in svoji družini zagotoviti socialne varnosti, smo v samoupravnih aktih dogovorili, kako na temelju solidarnosti s sredstvi, ki so jih združili v skladu skupne porabe, to varnost zagotovimo.

Izdelane imamo kriterije, ki določajo upravičenost do različnih materialnih in nematerialnih oblik pomoči znotraj DO in v širši družbeni skupnosti.

Pozornost pa ni namenjena le aktivnim delavcem, tudi ko odhajajo v pokoj, ohranjamo stike z nekdanjimi sodelavci in se občasno srečujemo z njimi.

Tudi v prihodnje bo naš trajni cilj vse boljše in bolj vsestransko zadovoljevanje potreb delavcev na vseh področjih dela, pri tem pa se zavedamo, da predvsem uresničevanje dolgoročne gospodarske stabilizacije z vso resnostjo postavlja vprašanje, kakšno socialno in zdravstveno varstvo delavcev zmoremo, s kolikšnimi sredstvi in na kakšen način.

Naša družbena prehrana

Če se za trenutek ozremo v preteklost, vidimo, da so v Aeru pričeli pripravljati tople obroke v lastni kuhinji že v letu 1962. V arhivskih dokumentih je tudi zapisano, da so bile malice izdatne in poceni in da jih je dobivalo 97 odstotkov vseh tedaj zaposlenih.

Pred združitvijo z Aerom so imeli lastno kuhinjo tudi v Cetisu, z delom pa je pričela v maju 1966. leta.

V medvoškem tozdu so obrat družbene prehrane zgradili leta 1975, ob izgradnji papirnega stroja in energetike, ko je bilo na novo odprtih 147 delovnih mest. Dnevno pripravljajo pet obrokov.

Ob izgradnji nove Grafike leta 1982 pa so v DO Aero za potrebe celjskih in šempetrskega tozda zgradili sodoben obrat družbene prehrane.

V naši Službi družbene prehrane zdaj dela 35 delavk in delavcev, ki pripravljajo tople, hladne, dietne in dodatne malice ter reprezentančna kosi-

la. Poleg tega pripravljajo tudi sendviče, prodajajo kavo in osvežilne brezalkoholne pijače.

V preteklem letu so pripravili 310.926 toplih, 70.895 hladnih, 36.126 dietnih in 2.169 dodatnih malic, skupaj kar 420.116 obrokov. Številke še povedo, da pripravijo precejšnje število malic za potrebe delavcev, ki delajo v treh izmenah, včasih tudi ob sobotah in nedeljah.

Poleg priprave malic so v naši družbeni prehrani prisotna stalna prizadevanja za čim boljše kakovost prehrane, saj se zavedajo, da je izpolnjevanje tega cilja pomemben element dobrega delovnega vzdušja in skrbi za delavca.

Veliko možnosti organiziranega oddiha

Na področju oddiha in letovanja delavcev Aera vodi naše strokovne službe spoznanje, da je za delovnega človeka potrebno organizirati oblike, da bo svoj zaslužen redni letni dopust preživel v čim ugodnejših pogojih in v objektih, kjer se bo prijetno počutil.

Vzporedno s tem tečejo prizadevanja, da bi bile cene letovanja čim bolj sprejemljive, zanimanje in povpraševanje pa vse bolj narašča.

Delavci naše delovne organizacije lahko preživljajo svoj redni letni dopust v naših počitniških objektih:

Počitniški dom na Velem Lošnju – tvorita dve zgradbi, katerih so prvo – s 35 ležišči kupili leta 1959 že delavci Celjskega tiska in novejša zgradba z 41 ležišči, ki je bila dokupljena leta 1973. Po združitvi Cetisa z Aerom so

se potrebe po počitniških objektih povečale, zato se je leta 1983 pričela obnovev kupljene zgradbe.

Počitniški dom zdaj s 76 ležišči omogoča prijetno bivanje večjemu številu delavcem naše delovne organizacije in njihovim družinskim članom.

Počitniška stanovanja v Červarju – pet stanovanj z 19 ležišči – je bilo kupljenih leta 1980 z namenom, da se za oddih ponudijo večje možnosti pri izbiri letovanja. Stalna polna zasedenost pa potrjuje, da je bil nakup potreben in upravičen.

Počitniške prikolicе – 14 počitniških prikolic je v avtokampu Stoja pri

Pulju, ena prikolica pa v zdravilišču Podčetrtek.

Depandanso na Golteh – v 3 sobah z 9 ležišči – so od leta 1970 koristili že delavci Celjskega tiska. Po letu 1971 se je depandansi prizidala še trim soba, ki nudi zatočišče smučarjem ob enodnevnih smuki.

Apartmaji na Kopah – leta 1984 so se z nakupom 4 apartmajev s 16 ležišči, povečale možnosti za aktivni oddih delavcev, saj rekreacijski center Kope, poleg zimskega, nudi tudi možnost poletnega počitnikovanja.

Za ilustracijo navajamo, da je v letu 1984 v vseh počitniških objektih letovalo 363 delavcev naše delovne organizacije.

naš aero

Na kulturnem področju je dokaj živahno

O organizirani kulturni dejavnosti v Aeru je natančno težko govoriti, saj je bilo v okviru sindikalne organizacije več posameznih prizadevanj za ustanovitev ženskega pevskega zbora v šestdesetih letih, moškega okteta v sedemdesetih letih in podobno. Vendar do oživitve pevske dejavnosti ni prišlo predvsem zaradi težav s strokovnimi vodji omenjenih skupin (pevovodji), ki jih je bilo, enako kot danes, težko pridobiti za delo v ljubiteljskem zboru v delovni organizaciji.

V letu 1972 so se v sindikalni organizaciji prvič dogovorili in zadolžili za

delo na kulturnem področju prvega animatorja za kulturo, ki je skrbel predvsem za organizirano prodajo vstopnic za gledališke in koncertne abonmaje ter druge kulturne ali zabavne prireditve. Štiri leta kasneje je bila ustanovljena komisija za kulturno in zabavno dejavnost, ki je bila sestavljena iz predstavnikov sindikata posameznih TOZD, tako deluje tudi danes, v konferenci OOZS.

Do 1979. leta je komisija skrbela za organizirano prodajo vstopnic po regresiranih cenah, medtem ko je v tem letu omogočila in organizirala delo Mešanega pevskega zbora, Skupine likovnih amaterjev in Recitacijske skupine.

Mešani pevski zbor deluje že šest let in aktivno nastopa na prireditvah in proslavah v Aeru in na ravni občin Celje in Žalec. Skupina likovnih amaterjev je ena redkih aktivnih skupin

likovnikov – delavcev, ki združuje 12 amaterjev. Razstave likovnih del organizirajo v in izven Aera.

Omeniti velja, da je v teh letih njihovo delo bistveno napredovalo, predvsem v kakovostnem smislu.

Recitacijsko skupino sestavljajo predvsem mladi delavci in zato število sodelujočih niha od 6 do 15 članov. Sodelujejo pri organizaciji proslav v Aeru, nastopili pa so tudi že na revijah NAŠA BESEDA v Celju.

V kolikor bodo omenjene skupine še v prihodnje aktivno delovale, lahko pričakujemo, da se bodo pokazale težnje po ustanovitvi novih – drugačnih oblik kulturnega udejstvovanja naših delavcev. Med njimi je trenutno največ pobud za uvedbo knjižničarske dejavnosti. Zato bo potrebno pričeti resneje razmišljati o profesionalnem delavcu, ki bo skrbel za širitev možnosti dela na tem področju.

Šport in rekreacija utrjujeta delovno uspešnost

Športno rekreacijske aktivnosti v DO Aero potekajo s sodelovanjem komisije za šport in rekreacijo pri Konferenci OO ZS DO Aero in strokovne službe.

Aero v celjski občini predstavlja DO, ki ima velik posluh za šport in rekreacijo. Delavcem je ponujena možnost za vključitev v športno rekreacijske aktivnosti kot so:

planinstvo, smučanje, kolesarjenje, kegljanje, veliki in mali nogomet, od-

bojka, košarka, tenis, rokomet, namizni tenis, ribištvo, šah in splošna rekreacijska vadba.

Poleg naštetih aktivnosti se naši delavci redno udeležujejo in tudi organizirajo prijateljska športna srečanja z drugimi DO, športnimi društvi in zamejskimi Slovenci.

Že pred združitvijo z Aerom so delavci Celjskega tiska razvijali športno rekreacijske aktivnosti. Leta 1946 so v Celju organizirali prve športne igre slovenskih tiskarjev in s tem začrtali pot sedanjim letnim in zimskim rekreacijskim srečanjem delavcev slovenske grafične industrije. Zadnje rekreacijsko srečanje delavcev grafične industrije Slovenije je bilo leta 1983 v Celju. Srečanja se je udeležilo 17 DO s 500 tekmovalci. K prvemu mestu naše DO smo dodali še uspešno organizacijo. Vzporedno z igrami gra-

fičnih delavcev že od leta 1952 potekajo tudi zimske in letne športne igre papirničarjev Slovenije. Poleg naštetih aktivnosti se naši delavci redno udeležujejo in tudi organizirajo prijateljska srečanja z drugimi DO, športnimi društvi in zamejskimi Slovenci.

V okviru sindikalnih športnih iger in občinskih prvenstev naša DO dosega visoke uvrstitve. Aktivno je v program s športno rekreacijskimi aktivnostmi vključenih 800 delavcev Aera.

Večje število naših delavcev je tudi aktivno vključenih v telesno-kulturnih organizacijah občine Celje, sodelujejo kot športniki in kot nosilci funkcij posameznih športnih organizacij.

Za izredne rezultate na področju športa in rekreacije je DO Aero prejela tudi družbeno priznanje – Bloudkovo plaketo.

aero

35 let samoupravljanja

Pogled v prihodnost – razvojne usmeritve

V Aera se zavedamo, da lahko le z razvojem in dograjevanjem lastnega znanja, upoštevajoč najnovejša znanstvena spoznanja, zagotavljamo stabilne pogoje našim sedanjim in bodočim delavcem, pa tudi širši skupnosti.

Tudi prihodnje usmeritve našega dolgoročnega razvoja so jasne. Strnemo jih lahko v naslednja področja:

- zagotavljanje sodobne tehnično-tehnološke ravni proizvodnje s pospeševanjem razvojno-raziskovalne dejavnosti, izpopolnjevanjem in osvajanjem novih tehnologij ter usresničitvijo začrtanih naložbenih vlaganj
- izvozna naravnost plasmana in aktivna zunanjetrgovinska politika z ugotovitvijo obstoječih, perspektivnih tržišč ter sistematičnim osvajanjem novih tržišč prek plasmana proizvodov, predvsem višje stopnje predelave

ter prenosom tehnologije, opreme in znanja

- nadaljnje obdelovanje jugoslovanskega tržišča s ponudbo kakovostnih in tehnološko zahtevnih proizvodov
- zagotavljanje surovinske baze z vlaganji in dolgoročno urejenimi odnosi
- nadaljnje povezovanje s sorodnimi OZD in drobnim gospodarstvom, zaradi delitve dela in izpopolnjevanjem reprovigerge
- povečanje produktivnosti dela in ekonomičnosti poslovanja z ustrežno organizacijo dela, racionalnim izkoriščanjem vseh zmogljivosti ter izgradnjo sistema nagrajevanja
- razvoj samoupravne organiziranosti in informacijskega sistema
- uveljavljanje dohodkovnih odnosov ob skupnih razvojnih interesih
- uveljavljanje SLO in DSZ.

V okviru usmeritev razvoja bo AERO v obdobju do leta 2000 svoje delovanje usmeril na naslednja cilna področja oziroma segmente porabe:

- obvladovanje informacijskih sistemov z ustreznimi potrošnimi materiali in nosilci informacij (papir, folija, kemikalije, ostalo)
- obvladovanje področja zaščite in embalaranja proizvodov z ustreznimi samolepilnimi materiali
- obvladovanje področja vzgoje, izobraževanja in prostega časa z ustreznimi sredstvi, kot so npr. barve, lepila, črnila in ostalimi kemičnimi, grafičnimi in papirnimi proizvodi.

Cilji dolgoročnega razvoja bodo doseženi prek osnovnih jeder razvoja, bodisi, da gre za osvojene ali razvojne programe in tudi prek pospeševalnih jeder razvoja v obliki pospeševanja osnovnega programa ter prenosa tehnologije in znanja.

Kakovostno uresničevanje razvojnih usmeritev je seveda povezano tudi z ustreznimi naložbenimi vlaganji. Že v srednjeročnem obdobju 1986–1990 so predvidene naslednje večje naložbe:

- rekonstrukcija papirnega stroja z namenom povečanja zmogljivosti proizvodnje specialnih kakovostnih papirjev
- rekonstrukcija zmogljivosti za proizvodnjo samokopirnih papirjev prav tako z namenom povečanja proizvodnje in doseganjem boljše kakovosti
- nadaljevanje posodabljanja grafičnih proizvodnih zmogljivosti, ki bo omogočila večjo ponudbo in širitev programa grafične proizvodnje
- dopolnitev in širitev zmogljivosti za proizvodnjo mehanskih papirjev in trakov na foliji za izpopolnitev ponudbe pisarniškega programa
- razširitev proizvodnje lepilnih trakov
- razširitev proizvodnje pinotana.

Že ob zaključku srednjeročnega obdobja pa bi po predvidevanjih pričeli tudi z izgradnjo novega papirnega stroja, sledile pa bi širitve proizvodnje samokopirnega papirja in grafične dejavnosti.

Ob vsem tem pa velja izpostaviti tudi rezultate lastnega razvojno-raziskovalnega dela (npr. mikrokapsule za različne namene uporabe, proizvodnja termopapirjev...), ki bodo prav tako za svojo uresničitev zahtevali dodatna vlaganja.

Tako lahko osnovne usmeritve Aera za prihodnje obdobje opredelimo kot usmeritve nadaljnega razvoja reprodukcijske verige s kakovostnimi tehnološkimi posegi, ki bodo zagotovili ob sorazmerno nizkem povečanju števila zaposlenih, porast produktivnosti, izvoza in ugodne gospodarske učinke poslovanja.

452/1985

1119854097,5

COBISS

Prireditve v Dnevih Aera 1985

Ponedeljek, 2. september

ob 14. uri: Muzej revolucije Celje – Otvoritev razstave likovnih del študentov Akademije likovnih umetnosti Ljubljana – odprta bo do 6. septembra

Nedelja, 8. september

ob 7. uri: Množični izlet delavcev Aera na Roglo

Ponedeljek, 9. september

ob 11. uri: TOZD Trženje – Novinarska konferenca

ob 13. uri: Muzej revolucije v Celju – Otvoritev razstave 35 LET SAMOUPRAVLJANJA V AERU

ob 16. uri: Športno igrišče Tehniške šole v Celju – Turnir v malem nogometu

Torek, 10. september

od 8. do 10. ure in od 15. do 17. ure: Odprta vrata Aera

ob 8. uri: Srečanje s štipendisti Aera

ob 17. uri: Kolesarska akcija s položitvijo venca na grob talcev na Frankolovem

ob 18. uri: Večer z upokojenci Aera s podelitvijo priznanj

Sreda, 11. september

ob 7. uri: Izlet upokojencev Aera

od 8. do 10. ure in od 15. do 17. ure: Odprta vrata Aera

ob 12. uri: TOZD Medvode – Srečanje z dobitniki družbenih priznanj v Aeru

ob 17. uri: Šahovski turnir – EMO, INGRAD, AERO Medvode, AERO Celje v Kocenovi ulici

ob 18. uri: Telovadnica Osnovne šole Slavko Šlander Celje – Odbojgarski turnir ženskih ekip TOZD in DSSS

Četrtek, 12. september

ob 13. uri: Slavnostne seje delavskih svetov TOZD in DSSS

Obisk upokojencev iz TOZD Medvode – Ogled TOZD Grafika in Kemija Celje

ob 15. uri: Kegljšče ZŠRC Golovec Celje – Kegljanje v borbenih igrah

Petek, 13. september

ob 13. uri: Slavnostna seja delavskega sveta DO Aero s podelitvijo priznanj in odlikovanj delovne organizacije v TOZD Kemija Celje

ob 19.30 uri: Kino Union Celje – Slavnostni koncert ob 35-letnici samoupravljanja v DO Aero

Sobota, 14. september

Izlet planincev Aera na Triglav – Slovesnost na Triglavskem domu na Kredarici ob odkritju spominske plošče

ob 8. uri: Družinsko kolesarjenje delavcev TOZD Medvode